

ת.מ. _____

המבקשים:

1. קידר יעקב ת.ז. 225612
2. קידר שושנה ת.ז. 204501
שניהם מרח' אילת 25 חולון 58310

3. עזבון המנוח אלברט סמו ז"ל ת.ז. 005478615
ע"י מנהל העיזבון מיכאל סמו ת.ז. 008285207
כתובתו: נילי 80 ד.ג. מודיעין מיקוד 71930

כולם יחד ולחוד

ע"י ב"כ עו"ד מ' קידר ו/או דן רייזמן
ו/או אפרת אייכנשטיין ו/או יואל שמלה,
ו/או צחי כהן ו/או אירית עיני ואח'
מרח' עם ועולמו 3 קומה 4 (בית "הראל")
גבעת שאול, ת.ד. 34545 ירושלים 95463
E-Mail: office@rklaw.co.il
טל': 02-6523322, פקס: 02-6522202

המבקשים

- ו מ נ ג ד -

המשיבים:

1. שר האוצר
2. שר העבודה והרווחה
3. הרשות המוסמכת
לפי חוק נכי רדיפות הנאצים תשי"ז – 1957
4. משרד האוצר, הלשכה לשיקום נכים בישראל
כולם יחד ולחוד

המשיבים

בקשה להכיר בתובענה - כייצוגית

ביהמ"ש הנכבד יתבקש בזאת להכיר בתובענה המצורפת כתובענה ייצוגית, אודות מעמדם (בבחינת הסטטוס) של המבקשים וזכאותם לקבל תגמולים כנפגעי רדיפות הנאצים, שמוצאם מבולגריה הגדולה – כפי שהיו גבולותיה הגיאוגרפיים בתקופת מלחמת העולם השנייה.

לנוחיות העיון מצורף לבקשה זו תוכן עניינים:

תוכן העניינים:

1. תמצית העילה בתובענה – וסיבת הגשתה כייצוגית: 3
2. המשיבים: 5
 - 2.1 המשיב 1: 5
 - 2.2 המשיב 2: 5
 - 2.3 המשיבה 3: 5
 - 2.4 המשיבה 4: 5
 - 2.5 התנהלות המשיבות והצורך לעתור בגינה לביהמ"ש: 6
3. המבקשים: 6
 - 3.1 המבקש 1: 6
 - 3.2 המבקשת 2: 7
 - 3.3 המבקש 3: 7
4. הזכאות לגופה: 7
 - 4.1 האקסטרנציה: 7
 - 4.2 בולגריה הגדולה: 8
 - 4.3 המבקש 1: 8
 - 4.4 המבקשת 2: 8
 - 4.5 המבקש 3: 9
5. ההכרה המאוחרת בזכאות לגופה: 10
6. זכאותם של המבקשים לקבלת הסעד מן האספקט המשפטי: 11
 - 6.1 המבקשים 1-2 הוכרו כ"נכי רדיפות הנאצים" כהגדרתם בחוק: 11
 - 6.2 זכאות המבקש 3 – וקיפוחה בהוראות הדין: 11
 - 6.3 התנאים להכרה כנכה – בהוראות הדין: 12
 - 6.4 העיוות והקיפוח של יוצאי בולגריה – נוכח הוראות הדין בקבלת הפיצוי: 13
 - 6.5 זכויות יוצאי בולגריה – שאין לקפחם – עולות ממכלול הוראות דין אחרות: 16
 - 6.6 הלימת ערכי מדינת ישראל: 17
 - 6.7 לתכלית ראוייה: 19
 - 6.8 במידה שאינה עולה על הנדרש: 19
7. בטלות יחסית שדרושה להשגת המידתית המבוקשת בתקיפה עקיפה: 21
 - 7.1 הסרת מגבלת הזמן לקבלת הזכאות לפיצוי מלכתחילה: 21
 - 7.2 בעיית העזבונו: 22
8. התנאים לנהל את התובענה – כייצוגית: 23
 - 8.1 עילת תביעה אישית: 23
 - 8.2 אפשרות סבירה שהשאלה תוכרע לטובת הקבוצה: 23
 - 8.3 שאלות משותפות של עובדה ומשפט – לכל חברי הקבוצה: 24
 - 8.4 תובענה ייצוגית - הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת: 24
 - 8.5 הלימות הייצוג של המבקשים: 29
 - 8.6 הלימות הייצוג של ב"כ המבקשים: 30
9. הגדרת קבוצות הנפגעים המבקשים הכרה בתובענה: 31
 - 9.1 קבוצה א' – עולי בולגריה שגורשו בליווי לא חמוש ושעודם בחיים: 31
 - 9.2 קבוצה ב' – עזבונו חברי קבוצה א' שמנועים כעת מתביעת הזכאות: 31
10. הסעדים הנתבעים מביהמ"ש בתובענה ייצוגית: 32
11. ניהול ההליך מתאים להידון בדרך של תובענה ייצוגית: 32
12. הפיצוי המבוקש למייצגים: 33
 - 12.1 גמול לתובעים המייצגים (סעיף 22 לחוק תובענות ייצוגיות) 33
 - 12.2 שכר הטרחה המבוקש לבאי כוח התובעים המייצגים (סעיף 23 לחוק): 34
13. סמכות מקומית ועניינית: 34
14. המבוקש מביהמ"ש הנכבד: 34

1. תמצית העילה בתובענה – וסיבת הגשתה כייצוגית:

- 1.1. המבקשים הינם בני זוג, ילידי בולגריה שעלו לישראל בשנת 1944, ו- 1948 בהתאמה. גילאיהם ביום הגשת עתירה זו 80 ו- 70 שנה בהתאמה.
- המבקשים נפגעו ע"י הנאצים בעת ששהו בארץ מולדתם, בולגריה, בעת מלחמת העולם השנייה, (להלן "המלחמה").
- 1.2. מדינת ישראל קיבלה מן הרפובליקה הפדראלית של גרמניה על יסוד הסכם שנחתם ביום 10/9/1952, הידוע כ"הסכם השילומים", סכומי כסף ניכרים שעל יסודם התחייבה לשלם לאזרחיה שנפגעו ע"י מעשי הנאצים, תגמולים חודשיים.
- הסכם זה אשר נחתם בין רה"מ דוד בן-גוריון, למקבילו הקאנצלר המערב-גרמני קונרד אדנאואר, גרר ויכוח ציבורי חריף במדינה הצעירה, ואולם היווה את היסוד לפיוס ההיסטורי בין שתי המדינות.
- הזרמת המזומנים הזו, למדינה שאך נוסדה, האיצה עד מאד את התפתחותה, והיוותה תרומה מכרעת להנחת היסודות למדינה מודרנית, מתועשת, בעלת חינוך מעולה ולכידות פנימית, כפי שהתגבשה בעשורים שבאו בתכוף להסכם השילומים.
- על יסוד מקור כספי זה, נחקק חוק נכי רדיפות הנאצים תשי"ז- 1957, (להלן "החוק").
- החוק מצורף לבקשה כנספח ב' 1.
- 1.3. למבקשים אף ידוע כי בשנת 1991, עם איחוד שתי הגרמניות, הועבר סכום נוסף של כספי שילומים, מן הטריטוריה שהיוותה את הישות המדינית "גרמניה המזרחית", לידי מדינת ישראל, כחלק מאותו הסכם היסטורי.
- 1.4. ברם, הרשויות במדינה לא הכירו – ככלל – בעולים מפזורה זו, כזכאים לפיצוי על יסוד חוק נכי רדיפות הנאצים, עד לפסק הדין שניתן בביהמ"ש העליון בעניין **גרנות** מיום 9/10/2005 (דנ"א 11196/03 יוסף גרנות ו- 4 אח' נ' הרשות המוסמכת לפי חוק נכי רדיפות הנאצים תשי"ז). עותק מפסק דין זה – ששינה את התפיסה שרווחה עד אז, מצורף לבקשה זו להלן כנספח ג' 1.
- 1.5. נוכח פסה"ד האמור, אשר קבע כי תושבים ואזרחים במעמד המבקשים, זכאים לפיצוי, פעלו המשיבים והכירו למבקשים ודומיהם ב"זכאות מאוחרת", היינו שלא כאחיהם, ניצולים מפזורות אחרות, שנכותם נוצרה באותה תקופה ממש, בתקופת מלחמת העולם השנייה, ושזכאותם הוכרה מאותה עת בקירוב (1/10/1953), אלא ממועדים מאוחרים בכ- 50 שנה בקירוב.
- פועל יוצא של זכאות מאוחרת זו היא, שהסכומים המשולמים למבקשים כמו לכ"א מאלה שהוכרו כזכאים, משולמים אך ורק ממועד הגשת התביעה (שאינה בגדר תביעה ראשונה להכרה), ללא התייחסות לתקופת העבר, ולזכאות הכספית שגלומה בה.
- 1.6. מפסק הדין עולה מפורשות, כי החוק הגרמני פורש ע"י הרשות המוסמכת במהלך יותר מ- 50 שנה, בטעות שקיפחה את המבקשים ודומיהם. ד"נ גרנות, תיקן את הטעות בפרשנות הדין, שהשליכה על שאלת הזכאות.
- ברם, כעת מסתבר כי "ההכרה בטעות" ובמשתמע – בסטטוס של המבקשים, לא לוותה ב"השלמת העבודה", קרי: בתשלום רטרואקטיבי לבעלי הסטטוס,

מן היום שבו היו צריכים לקבל את המגיע, אלא רק החל מיום ההכרה המאוחרת בזכאות, שאירעה לאחר כיובל שנים.

בעניין זה אין צורך לפנות לדין הגרמני, מאחר ולו לא היה נכרת הסכם השילומים (שהגביל את הזכות לתבוע רק בישראל), ולו היו המבקשים יכולים לתבוע בגרמניה, כי אז כלל לא היתה מתעוררת השאלה לעניין הזכאות לתבוע למן היווצר הסטטוס, ורטוראקטיבית, שכן בפני המבקשים – כשאר נכי רדיפות הנאצים – היתה פתוחה הדלת להגשת תביעות בגרמניה עוד בשנות ה-50.

המצב המיוחד של המבקשים, נובע כל כולו מפרשנות מוטעית שהיוותה "פרקטיקה קבועה" במשך 50 שנה של המשיבה 3.

על כן עותרים המבקשים לבימ"ש הנכבד לבל ישלם הנפגע את מחיר הטעות של הרשות, כפי המצב היום.

1.7. יובהר כי בתובענה זו **לא מבוקש פיצוי על הנזקים שנגרמו לנכים** (למשל: חיים שלמים שחלפו בחוסר אמצעים בלתי מחוייבי המציאות - במשך יובל שנים) אלא **רק את תשלום המגיע לכל זכאי, רטוראקטיבית, כערכו משוערך.**

בכך יושוו תנאיהם לכל הזכאים בני פזורות אחרות (פולין, הולנד, צרפת, בלגיה ויתר ארצות אירופה שהיו תחת כיבוש נאצי ויהודים גורשו מבתיהם למחנות כפיה וריכוז) שהוכרו כבעלי סטטוס של נכה, בסמוך להגשת תביעתם להכרה כנכה, וזאת לתכלית הסרת האפליה והקיפוח שהיו מנת חלקם יובל שנים.

1.8. לשיטת ודעת המבקשים, ההכרה בהם היא **עניין של סטטוס**. ככזה, דינו לחול מלכתחילה (באשר הוא לא "נוצר" באיחור של 60 שנה אחרי תום המלחמה – אלא היה להם תמיד), ואין דין ההכרה המאוחרת, כדי לשלול מהם זכויות, שהוקנו מלכתחילה, ושכעת, באיחור של יובל שנים, הם מוצאים עצמם מקופחים מהן.

1.9. בעוד שניתן למצוא למדיניות זו הצדקה ביחס לנכים מפזורות אחרות, אשר רשאים זכאים היו להגיש תביעותיהם במועד (עוד בשנת 3-1952), הרי שביחס למבקשים (ולמעשה ביחס לכל יוצאי פזורת בולגריה), נראה הדבר כהפליה וכפגיעה שרירותית, שכן זכותם ויכולתם להגיש תביעתם קמה והתגבשה רק בעקבות פסק דין גרנות הנ"ל.

דא עקא, חלק ניכר מהנפגעים כבר הלך לעולמו, והנותרים, מתמודדים בערוב ימיהם מול הדילמה האם לשכור ייצוג משפטי יקר, כדי למצות את זכויותיהם (דבר שייארך לא מעט שנים), או לוותר על הייצוג והזכאות, ולהסתפק בסכום הזעום שהמדינה הסכימה לתת להם - כחלוף שני דורות.

לגבי הנפגעים שהלכו לעולמם במהלך 55 השנים מאז קבלת כספי השילומים, הרי שהוראות הדין החל אינן מאפשרות לעזבונותיהם לקבל את הסכומים המגיעים, כערכם, בתקופה המזכה (מהגשת התביעה ועד 3 שנים לאחר הפטירה), לאור סעיף 23 לחוק (נספח ב'- 1 לבקשה).

1. 10. הפיצוי אשר ניתן לזכאים דוגמת המבקשים – לפחות לפי יחס התקופות – עומד על שיעור קטן מאד לנוכח הזכאות. בנסיבות אלו, המדובר **בגזל כבשת הרש**.

1. 11. כאמור לעיל, ההכרה בקבוצה זו כנכי רדיפות הנאצים, בהיותה עניין של סטטוס, חלה לא רק על המבקשים שבחיים, אלא גם על כל אלו שמתו מאז חקיקת החוק ועד היום.

נסיבה זו – של פטירת חלק גדול מן הנכים, גורמת לכך שאין היום דרך שקבועה בדין לגרום שהכספים שלא שולמו להם, בגין תקופת הזכאות, בחייהם, יעברו להיות חלק מעזבונם, ויעברו ליורשיהם.

12. 1. תרופתם של המבקשים ודומיהם, הינה בהגשת תובענה ייצוגית נגד המשיבים /או מי מהם, כדי שהאחרונה תשלם לכל הנפגעים הללו, כקבוצה, את כל התשלומים אותם "חסכה" במשך יובל שנות ההתעלמות מהם, או אף חמור מכך – ההתעמרות בהם.

13. 1. בסיפת התמצית יוער, כי מן הראוי שביהמ"ש הנכבד יפעל לעשות כל שביכולתו כדי ליתן סעד מהיר למבקשים ודומיהם.

זאת מהטעם שהולך ופוחת הדור, ואם אלו יאלצו להמתין ל"גלגלי הצדק", לא זו בלבד שתיגרם בזכויותיהם פגיעה נוספת וקשה, אלא שאין סיכוי ממשי שהנפגעים – שדומה שכולם תמימי דעים שאין לפגוע בהם – יזכו ליהנות בחייהם ממה שניתן להם בדין.

14. 1. יצוין כי המבקש 1 מצוי, כבר במועד הגשת העתירה, ולפי גילו, בגבול "ממוצע תוחלת החיים לגבר יהודי" במדינת ישראל.

המבקשת 2 לעומתו (שבעצמה כבר מצוייה בגיל 70 בפנסייה), רחוקה כ- 18 שנה מגבול תוחלת החיים הממוצעת לאישה יהודייה, וזאת לאחר יובל שנות זכאות בה לא קיבלה כל פיצוי.

2. המשיבים:

2.1. המשיב 1:

2.1.1. משיב 1, הוא השר הממונה על ניהול הפיקדונות של נפגעי הנאצים, הרלוונטיים להליך זה.

2.1.2. לבקשה זו מצורף מכללא גם המשרד בראשו הוא עומד.

2.2. המשיב 2:

2.2.1. משיב 2 הוא הממונה על ביצועו של החוק.

2.2.2. לבקשה זו מצורף מכללא גם המשרד בראשו הוא עומד.

2.3. המשיבה 3:

2.3.1. משיבה 3 היא הרשות המוסמכת, אשר נקבעה על פי חוק נכי רדיפות הנאצים תשי"ז – 1957 (להלן: "החוק"), שעותק הימנו מצורף בזה נספח ב'- 1, לדון ולהכיר בזכאות לתגמולים מכח החוק.

2.4. המשיבה 4:

2.4.1. משיבה 4 ממונה על ביצוע החוק באמצעות יחידת "הלשכה לשיקום נכים בישראל", שהיא – ככל הידוע למבקשים – יחידת סמך במשרד האוצר הכפוף למשיב 1.

2.4.2. משיבה זו חתומה על המסמכים המאשרים את ההכרה במבקשים, כנכים.

2.5. התנהלות המשיבות והצורך לעתור בגינה לביהמ"ש:

- 2.5.1. רשויות אלו פעלו במשך השנים לשלילת זכאות המבקשים ודומיהם בקבלת הפיצוי החודשי.
- 2.5.2. לאחר ד"נ **גרנות** (שיסקר להלן), היו אמורים גופים אלה להיערך במהירות לקליטת פניות מזכאים, ואולם הם פעלו באופן איטי ובלתי מוסבר.
- 2.5.3. גם לאחר שנתקבלו אצל המשיבים תביעות של המבקשים ודומיהם להכרה כנכי רדיפות הנאצים, המשיבים והמערכות הכפופות להם, החליטו להתייחס באופן דווקני ובניגוד גמור לתכלית החוק ומידת הפגיעה שבגינה ניתן פיצוי למבקשים ולדומיהם – כ"קבוצת נכים שהגישה תביעתה באיחור".
- כפי שיפורט להלן, כפועל יוצא מכך, קבעו כי זכאותם לתגמול תקום **אך ורק ממועד הגשת תביעותיהם ואילך**.
- המשיבים התעלמו בכך ממעמדם המיוחד של המבקשים, ככאלה אשר היו מנועים – נוכח דחיית תביעותיהם הקודמות – מהגשת תביעות לזכאות עד למתן פסק דין גרנות, ולפיכך מירוך ההתיישנות אליו התייחסו המשיבים אינו יכול לחול לגביהם.
- 2.5.4. יוער כי מבנה דברי החקיקה בענייננו, אינו מאפשר תביעת המגיע בגין העבר, והרשות, מתעלמת מזכות זו באופן תמוה ובלתי מובן.
- 2.5.5. הדבר תמוה במיוחד, לאור העובדה כי מדובר בפסק דין שעניינו הכרה במבקשים ובקבוצה עליה הם נמנים, כפי שפורט לעיל, כהכרה ב"סטטוס" מיוחד. אין כל הגיון בקביעת "סטטוס", שאינו מביא עימו את מלוא הזכויות המגיעות לבעלי אותו "סטטוס", כפי שנילוות אל הסטטוס, מלכתחילה.
- 2.5.6. מכאן הצורך בעתירה זו.

3. המבקשים:

3.1. המבקש 1:

- 3.1.1. המבקש 1 הוא יליד בולגריה 7/7/1927.
- 3.1.2. המבקש 1 עלה לישראל במאי 1944, בגיל 17 שנים. בבואו התגייס לצבא הבריטי, ולאחריו לפלמ"ח, ונטל חלק בקרבות על ירושלים. עם קום המדינה התגייס לשירות קבע בצה"ל, נלחם בכל מלחמות ישראל ושוחרר בשנת 1972. מאז היה בעל עסק עצמאי, עד שהפסיק לעבוד בו מחמת מצב בריאותו.
- 3.1.3. המבקש 1 אובחן בחודש 5/2003 כלוקה באלצהיימר. אי לכך, הוא ייוצג בעניין זה ע"י מבקשת 2, כמייצגת לפי תקנה 32 (ב) לתקנות סדר הדין האזרחי.
- בקשה נפרדת לעניין זה מוגשת יחד עם העתירה.
- 3.1.4. ביום 12/11/2006 הכירה משיבה 1 במבקש 1 כנכה לפי חוק נכי רדיפות הנאצים, בשיעור של 25%, בתוקף מיום 1/12/2001.

3.1.5. בתקופת המלחמה, היה המבקש 1 קטין, וחי עם אמו ואחיו בעיר לום – שעל גדות הדנובה – בבולגריה, אליה גורשו בעת ביצוע האקסטרנציה.

העתק ההודעה על ההכרה במבקש 1 כנכה רדיפות הנאצים, מצורף לעתירה זו כנספח א'-1 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

3.2. המבקשת 2:

3.2.1. המבקשת 2 ילידת בולגריה מיום 15/5/1937, עלתה לישראל ביום 7/12/1948. התחנכה במחנות העולים בירושלים, ושירתה בצבא, שם הכירה את המבקש 1. הם נישאו בשנת 1958, והקימו משפחה.

3.2.2. ביום 15/1/2007 הכירה משיבה 1 במבקשת 2 כנכה לפי חוק נכי רדיפות הנאצים, בשיעור נכות של 25%, החל מיום 1/10/2005.

העתק ההודעה על ההכרה במבקשת 2 כנכה רדיפות הנאצים, מצורף לעתירה זו כנספח א'-2 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

3.3. המבקש 3:

3.3.1. המבקש 3 ז"ל הוא אחיו הבכור של מבקש 1.

3.3.2. מנהל עזבונו של אלברט סמו ז"ל המבקש 3, יציין כי המנוח היה יליד בולגריה מיום 24/1/1920, (ככתוב בתעודת הפטירה שלו) או אותו מועד בשנת 1924 כפי הזכור למשפחה. הוא עלה לארץ בחודש 12/1948 וגר בה כל העת. בעת המלחמה, היה כבר בוגר.

3.3.3. המנוח הלך לבית עולמו ביום 19/1/2003. אי לכך, הוא לא הספיק לדעת על פסיקת בג"צ, וכתוצאה ממנה לא יכול היה לתבוע את זכאותו.

4. הזכאות לגופה:

4.1. האקסטרנציה:

4.1.1. בעת מלחמת העולם השניה, פונו מרבית היהודים תושבי בולגריה, בהוראת השלטונות הבולגרים, מבתיהם מרכושם ומעסקיהם, (להלן: ה"אקסטרנציה") והועברו במרוכז ובחוסר כל לערים שונות בבולגריה לשם "נטילת חלק במאמץ הלאומי" במסגרת מחנות כפייה.

כאן המקום לציין כי מרבית ההיסטוריונים תמימי דעים כיום כי הודות למאמצי השלטונות בבולגריה, והגנתם העיקשת על הקהילה היהודית בפני הכובש הנאצי, התעכב משלוח הקהילה היהודית למחנות ריכוז בפולין, ובגרמניה. עיכוב זה של כשנה במשלוח, היה אחד הגורמים המשמעותיים בהצלת מרבית יהדות בולגריה מהשמדה וודאית.

כל זאת, שעה שאחיהם היהודים מפזורות יוון וממקדוניה, עוברים בסך לנגד עיני יהודי בולגריה דרך אדמת בולגריה בקרונות רכבת, אל מחנות הריכוז לתכלית השמדתם.

4.1.2. ימים לימדו כי מלך בולגריה דאז, בוריס, שהיה ידוע באהדתו לעדה היהודית, אף שילם על עיכוב מכוון זה, בחייו, משלא קיים את הוראת הגרמנים, והתעקש להגן על היהודים שהיו תחת שלטונו. למרבה הצער, לא הוענק לו תואר של חסיד אומות העולם, ואולי לעתירה זו יהא חלק קטן בהכרה מאוחרת שכזו.

הליך האקסטרנצייה של יהודי בולגריה, ארך כשנתיים ויותר.

4.1.3. יוער כי הליך זה של אקסטרנצייה, הוכר בדנ"א גרנות הנ"ל, כאירוע מכוון, המזכה את אותם יוצאי פזורת בולגריה, בהכרה כנכי רדיפות הנאצים.

4.2. בולגריה הגדולה:

4.2.1. פסה"ד בד"נ גרנות, התייחס ליוצאי פזורת בולגריה ודרום רומניה.

4.2.2. יוער ראשית כי הגבולות שעל המפות היום, שונות מאלו שהיו בעת מלחה"ש.

4.2.3. סיבת ה"קשר" בין שתי מדינות אלו בבקשה זו ובד"נ גרנות, נעוצה בעובדה שבעת המלחמה, יהודי מה שהיום קרוי "דרום רומניה", היו תחת שלטון בולגרי, ומאפייני היהודים שעלו מבולגריה, ומדרום רומניה (ליווי בלתי חמוש וכו'), הם זהים.

4.2.4. לא מן הנמנע כי בעת הרישום במרשם האוכלוסין בישראל, כאשר הגיע עולה נרשמה מדינת מוצאו לפי מפה חדשה, ולא בהכרח זו שהיתה בתוקף, בעת המלחמה. דבר זה עלול לגרום שונות בהגדרת ארץ המוצא.

4.2.5. אי לכך, בכל מקום בו ייכתב להלן "בולגריה", גם "דרום רומניה דהיום" במשמע.

4.3. המבקש 1:

4.3.1. המבקש 1 היה הבן הצעיר במשפחת סוחרים אמידה, שמושבה היה בסופיה, בולגריה. הוא התייתם מאביו בהיותו בן 7 וגודל ע"י אימו, שהיתה בעצמה אשת עסקים עד נישואיה.

4.3.2. בעת המלחמה, פונו המבקש 1 בני משפחתו והועברו בחוסר כל לעיר **לום** בבולגריה לשם "נטילת חלק במאמץ הלאומי" במסגרת מחנה כפייה.

4.3.3. במיקום זה בעיר **לום**, שהתה משפחתו של מבקש 1 יחד עמו במשך כל המלחמה, שרק לאחריה הורשו לשוב לביתם.

4.3.4. סמוך לתום המלחמה הגיע המבקש 1 לארץ ישראל, בעוד משפחתו עלתה לאחר קום המדינה, ולאחר שהוא תקע בארץ יתד שאיפשרה את קליטתם.

4.4. המבקשת 2:

4.4.1. המבקשת 2 היתה בת למשפחת סוחרים אמידה אשר התגוררה בעיר סופיה, בירת בולגריה. הוריה התגרשו בהיותה בת שנה אחת, והיא גודלה בבולגריה בידי אימה.

4.4.2. עם ביצוע ה"אקסטרנציה", עקרה משפחתה בלחץ השלטונות ואביה הועסק במחנות כפייה בעיר **לובץ'**. המבקשת 2 גורשה עם נשות המשפחה לעיירה **חסקובו**. משם הועברו לעיר **רוסה** בה שהו עד תום המלחמה.

4.4.3. בתום המלחמה, נותרה המבקשת 2 עם משפחתה בבולגריה שם איבדה משפחתה את כל רכושם (שהוחרם ע"י השלטונות הקומוניסטיים), משם עלו, טרם קום המדינה בשנת 1948, לא".

4.5. המבקש 3:

4.5.1. המנוח הלך כאמור לבית עולמו ביום 19/1/2003. אי לכך, הוא לא הספיק לדעת על פסיקת בג"צ, וכתוצאה ממנה לא יכול היה לתבוע את זכאותו.

4.5.2. יחד עם זאת, נתוניו של המבקש 3 המנוח, זהים לאלו של מבקש 1. הם אחים, ושהו יחד בתקופת המלחמה עם אימם. מסתמא, אם הוכר המבקש 1 כנכה, אך הגיוני יהיה להסיק על זכאות דומה או אף מקבילה לאחיו – עצמו ובשרו.

העתק תעודת פטירה, צו ירושה וצו מינוי מנהל עיזבון למבקש 3, מצורף לעתירה זו כנספח א'- 3 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

4.5.3. יצויין כי בשנת 1999, עת התנהלה בניו-יורק התובענה הייצוגית בעניין כספי הפקדונות של היהודים שנשמרו בבנקים שווייצריים, ניסו המבקש 1 ואחיו המבקש 3 (שהיה אז בחיים) לממש את זכותם לקבל את כספו של אביהם, שנפטר בהיותם ילדים רכים, ונשמר בבנק שווייצרי.

4.5.4. לצורך זה נערכו בארץ תחקירים ביום 1/9/1999 וביום 15/9/1999 אודות סיפור המעשה ע"י המבקשים בסיוע בניהם, והם נשלחו ל"ועידת התביעות" בניו יורק. ככל הנראה גם הוכרו תחקירים אלה על ידי וועידת התביעות, שעה שהמבקש 1, וגם אחיו ז"ל – המבקש 3, קיבלו במסגרת הליך זה פיצוי חד-פעמי מאותה "ועידת תביעות", משכספו של אביהם לא נמצא בין חשבונות היהודים שהופקדו בתקופה שקדמה לעליית הנאצים לשלטון, בבנקים אלה..

4.5.5. רצה הגורל והתובע 3 נפטר בינתיים ולא ניתן לקבל ממנו גירסה. ברם, נותר לנו הפרוטוקול של התחקיר האמור כדי להבין ממנו על העילה של המבקש 3, להיות מוכר כנכה רדיפות הנאצים, גם כיום. בפרוטוקול זה משתקפת בבירור ה"אקסטרנציה" שלהלן, ועבודות הכפייה בה הועסקו המבקשים 1, 3 וזאת בעת היותם "בגלות", באחת מערי השדה בבולגריה.

העתק פרוטוקול התחקיר מיום 1/9/1999 וכן 15/9/1999 בו משתקפת האקסטרנציה שעבר התובע 3 בהיותו בחיים, מצורף לעתירה זו כנספח א'- 4 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

4.5.6. יצויין רק כי המשתתפים האחרים בתחקירים, הם מנהל עזבונו של תובע 3, בנו הבכור מיכאל סמו, וב"כ דהיום, הח"מ.

לשון אחר, בידי מנהל עזבון המבקש 3, מספר ראיות להוכחת זכאותו להיות מוכר כנכה, (ובהן **נספח א'-4**) כך שמבחינה זו אין מניעה כי מנהל העיזבון יופיע בפני הוועדה, יפרוס את ראיותיו ויוכיח את זכאותו של המבקש 3, להכרה כאמור.

4.5.7. כעולה מן הבקשה והוראות הדין, חסומה דרכו של העיזבון, להקמת הזכאות גופא.

5. ההכרה המאוחרת בזכאות לגופה:

5.1. המבקשים, ניסו – ככל חבריהם בני הפזורה הבולגרית – במהלך כל השנים מאז נחקק חוק נכי רדיפות הנאצים, לזכות בהכרה כנכים.

ואולם, המשיבים ו/או מי מהם, לא הסכימו להכיר בהם ובשכמותם כנכים לפי החוק. יוצא שמאמצייהם בנדון נפסקו למשך מספר לא מבוטל של שנים.

המבקשת 2 ביקשה להכיר בזכאותה גם בשנות ה-70 המוקדמות של המאה הקודמת, ואולם הושבה ריקם.

המבקשים יטענו כי מן הסתם חלק גדול מיוצאי פזורת בולגריה, נמנעו מהגשת תביעות להכרה כנכים, בידעם כי עמדת הרשות כמדיניות, היא לשלול את המגיע לכלל יוצאי פזורה זו, על יסוד מדינת מוצאם בלבד.

הם נמנעו מלנסות להגיש בקשות להכרה כנכים, בידיעה שישורבו, ממש כפי שהיה מצופה מאדם שלא יתמיד להגיש שוב ושוב תביעה לבימ"ש, בידיעה שהיא – והמאוחרות לה – תימחקנה על הסף מייד עם הגשתן.

נתון חשוב זה, גורר מסקנה בלתי נמנעת: שלא יהא זה צודק בעניינם של יוצאי פזורה זו, להתייחס למועד שבו הגישו לראשונה תביעות (אם בכלל הגישו זכאים תביעות) כמועד בעל חשיבות כלשהי, שכן מדובר במועדים אקראיים, שמי מבין יוצאי הפזורה שהגיש בהם תביעה להכרה, עשה זאת, בוודאות שישורב, ממש כאילו חזר והטיח ראשו בקיר, וזאת נוכח ניסיון העבר הקהילתי. יוצא שלא מן הנמנע כי זכאים רבים כלל לא הגישו תביעה בעבר – טרם ד"נ גרנות.

לפיכך, יש לזקוף לזכותם את המועד בו יכלו לתבוע בארץ, או בחו"ל את הפיצוי המגיע, החל מאמצע שנות החמישים.

5.2. בסוף שנות ה-90 של המאה הקודמת – לאחר שנות קיפוח רבות – חלה התעוררות רבתי בעניין זה: בין היתר הוגשו בארה"ב תובענות ייצוגיות בנושא פיקדונות היהודים בבנקים השווייצריים, ועל המבקשים (שלקרובי משפחה שלהם היו למיטב ידיעתם חשבונות בבנקים אלה) היה לאתר מסמכים ולשוב לדרוש זכאות. במקביל, נעשה מאמץ חוזר מטעם המבקשים לזכות בהכרה גם בארץ.

5.3. גל נוסף של שמועות בקרב בני הקהילה, הוביל לניסיון נוסף לזכות בהכרה לאחר תחילת האלף החדש, מה שאכן אירע לבסוף.

5.4. כעולה מבקשה זו המבקשים 1-2 הוכרו כנכי רדיפות הנאצים, ואולם מועד התחולה לגביהם, הוא החל מן השנים 2001 וכן 2005 בהתאמה.

5.5. זו עילת בקשה זו, והתכלית הייצוגית שבה, בהיותה נחלתם של רבים מאד מבני העדה הבולגרית.

6. זכאותם של המבקשים לקבלת הסעד מן האספקט המשפטי:

6.1. המבקשים 1-2 הוכרו כ"נכי רדיפות הנאצים" כהגדרתם בחוק:

- 6.1.1. זכאותם של המבקשים הוכרה רק לאחר שנת 2001, ואולם זכאות זו, ככל שקיימת, היתה מסתמא קיימת – בהיותה עניין של סטטוס – מאז ומעולם.
- 6.1.2. הזכאות לקבל תגמולים, נקבעה בדבר חקיקה ספציפי, הלא הוא חוק נכי רדיפות הנאצים התשי"ז – 1957. חוק זה קבע את תנאי הסף לקבלת הזכאות, מהותה ושיעורה. אין חולק כי הוראות דבר חקיקה זו חלות על מי שהוכר כנכה רדיפות הנאצים, כגון המבקשים.
- 6.1.3. משהוכרו המבקשים 1-2, משמעות הדבר היא שהיה על הרשות להכיר בהם כזכאים עוד בשנות ה-50.

6.2. זכאות המבקש 3 – וקיפוחה בהוראות הדין:

- 6.2.1. החוק קבע כאמור מועד להגשת תביעה ואף קבע כי הנכה חייב להיות בחיים, במועד הגשת בקשתו להכרה כנכה. החוק הוסיף וסייג את הזכות לפיצוי כשקבע שאינה עוברת בירושה (סעיף 23).
- 6.2.2. הגיונו של החוק ככל שמתייחס למי שיכול היה בעת חקיקתו להגיש תביעה (1957), ברור, ותמציתו שהחיים – יפוצו, בעוד שעזבונם של אלו שהושמדו בשואה, לא יפוצה במסגרת הסדר השילומים.
- 6.2.3. יחד עם זאת, אין ספק כי החוק לא ביקש להפלות בין הזכאים שהגיעו לישראל, לתת פיצוי לאחד – ובה בעת למנוע אותו מאחיו.
- 6.2.4. ברור כעת כי פס"ד גרנות, היה אירוע מפעיל של זכותם של המבקשים, ודומיהם. ואולם, בין החוק (1957) לפס"ד גרנות, חלפו לא פחות מ-48 שנים. במהלכן נפטרו כ-80% מאלו שהיו זכאים לקבל פיצוי שוטף, מכוח החוק.
- ניתן לשער כי אילו פס"ד זה היה ניתן בשנת 2015, היה מצטמצם עד כדי "עניין אקדמי ותיאורטי" הפיצוי לזכאים על פיו.
- בה במידה, אילו היה פס"ד זה ניתן בשנת 1960, הרי שכמעט ולא היה נוצר קיפוח לבני הפזורה הבולגרית.
- 6.2.5. על יסוד קו מחשבה זה, לא ייתכן לקבל עמדה לפיה מועד (אקראי) של הכרה חלוטה בזכות מהותית, תגרור פגיעה בקבוצה שלמה של זכאים, שאיתרע מזלם ומתו בינתיים, ולא זכו להכרה בחייהם.
- 6.2.6. גם אילו תבקש הרשות לפצות את עזבונות המתים, כי אז מבנה הדין – מונע זאת ממנה.
- 6.2.7. מאחר ומדובר בהוראת דבר חקיקה ראשי, אין מנוס מפנייה לבג"צ בבקשה לקבוע בטלות יחסית ביחס לקבוצת העזבונות הזו, שזכות מנועה טכנית מקבלת המגיע לה, והמבקשים יעשו זאת.

6.2.8. מכל מקום, עם הסרת המניעה הטכנית, תתעורר לדיון אותה שאלה משותפת עם המבקשים 1-2 אודות הזכאות שנובעת מן הסטטוס – ותחולתה הרטרואקטיבית, ולפיכך מוגשת עתירה זו גם בשם מבקש 3 והקבוצה של הדומים לו.

6.2.9. לא מן הנמנע לציין פעם נוספת כי הולך ופחות הדור (וקיימת "זליגה" בין המנויים בקבוצה הראשונה – לכיוון הקבוצה השניה), כך שאילו יימשך הברור לפרק זמן מספיק, לא ייוותרו עוד זכאים.

גם מסיבה זו, מבוקש ליתן סעד גם ביחס לחברי קבוצת העזבונות בבקשה זו.

6.3. התנאים להכרה כנכה – בהוראות הדין:

6.3.1. ראשית דבר, לאחר ביצוע הסכם השילומים, נתקבל בכנסת חוק נכי רדיפות הנאצים.

עוֹתֵק חוֹק נְכֵי רִדִיפוֹת הַנְּאֻצִים תִּשְׁי"ז- 1957 מְצוֹרֵף לְנוֹחִיּוֹת הָעֵיּוֹן לְבִקְשָה כְּנִסְפַח ב' - 1
וְכַחֲלֵק בְּלִתֵי נִפְרָד הַיִּמְנָה;

6.3.2. בין היתר קבע החוק את התנאים והמועדים להגשת תביעה לפיצוי, והוראות אחרות כדלהלן:

סעיף 6 (ב) לחוק קבע כי הזכות לתבוע תגמול תתיישן בתום שנתיים מיום פירסום החוק ברשומות.

6.3.3. ברבות השנים, נעשו מספר תיקונים בחוק, בין היתר, כאלה הנוגעים להארכת מועדים, שלהלן עיקריהם:

6.3.4. בשנת 1959 חוקק חוק נכי רדיפות הנאצים (הארכת מועד) תשי"ט-1959, אשר איפשר להגיש תביעת תגמול לפי החוק למשך שישה חודשים מיום פירסומו.

עוֹתֵק חוֹק נְכֵי רִדִיפוֹת הַנְּאֻצִים (הֶאֱרַכְת מוֹעֵד) תִּשְׁי"ט- 1959 מְצוֹרֵף לְנוֹחִיּוֹת הָעֵיּוֹן לְבִקְשָה כְּנִסְפַח ב' - 2 וְכַחֲלֵק בְּלִתֵי נִפְרָד הַיִּמְנָה;

6.3.5. תיקון מאוחר לחוק משנת 1969 (תיקון מס' 2), כלל הוראה המאפשרת הגשת תביעה במשך שישה חודשים נוספים מפירסומו של התיקון.

עוֹתֵק חוֹק נְכֵי רִדִיפוֹת הַנְּאֻצִים (תִּיקוֹן מִס' 2) תִּשְׁכ"ט - 1969 מְצוֹרֵף בְּזֶה כְּנִסְפַח ב' - 3
וְכַחֲלֵק בְּלִתֵי נִפְרָד הַיִּמְנָה;

6.3.6. בשנת 1998, חוקק חוק נכי רדיפות הנאצים (ביטול הגבלת מועדים להגשת בקשה לזכאות) תשנ"ח-1998.

עוֹתֵק חוֹק נְכֵי רִדִיפוֹת הַנְּאֻצִים (בִּיטוֹל הַגְּבֻלַת מוֹעֵדִים לְהַגְשַת בִּקְשָה לְזַכּוּאוֹת) תִּשְׁנ"ח- 1998 מְצוֹרֵף כְּנִסְפַח ב' - 4 וְכַחֲלֵק בְּלִתֵי נִפְרָד הַיִּמְנָה;

תמציתו של חוק זה הינה ביטול הגבלת המועדים להגשת תביעה לתגמול מחד, אך קביעה בצידו כי התגמול ישולם אך ורק מה- 1 בחודש שבו הוגשה בקשה לתגמול.

6.3.7 דבר חקיקה נוסף ורלוונטי לענייננו הוא תקנות הקיצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), קיצבאות נכי המלחמות בנאצים ונכי רדיפות הנאצים, תשמ"ו-1986.

עותק תקנות הקיצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), קיצבאות נכי המלחמות בנאצים ונכי רדיפות הנאצים, תשמ"ו-1986 מצורף כנספח ב'-5 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

תקנות אלו קובעות מנגנון של פיצוי, למקרה שבו שונתה דרגת נכותו של הנפגע, למפרע. במקרה כזה, כך נקבע, ישולם לנכה ההפרש לו היה זכאי – רטרואקטיבית.

6.3.8 ניתן, אפוא, לסכם לעניין אבני הדרך העיקריות בשינויים בדברי החקיקה שלעיל, בעניין הזכאות והמועדים כדלקמן:

<u>השנה</u>	<u>דבר החקיקה</u>	<u>נספח</u>	<u>הקביעה הרלוונטית לנו</u>
1957	חוק נכי רדיפות הנאצים	ב'-1	התיישנות הזכות לתגמול תוך שנתיים מפרסומו;
1959	חוק נכי רדיפות הנאצים (הארכת מועד) תשי"ט - 1959	ב'-2	הארכת מועד להגשת תביעות;
1969	חוק נכי רדיפות הנאצים (תיקון מס' 2) תשכ"ט - 1969	ב'-3	הארכת מועד להתיישנות של 6 חודשים נוספים להגשת תביעות (סע' 12 ב');;
1986	תקנות הקיצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), קיצבאות נכי המלחמות בנאצים ונכי רדיפות הנאצים, תשמ"ו-1986	ב'-5	לנכה ששונן אחוזי הנכות שהוא זכאי לקבל בגינם פיצוי, ישולם הפיצוי רטרואקטיבי מן היום שבו נוצר השינוי במידת נכותו;
1998	חוק נכי רדיפות הנאצים (ביטול הגבלת מועדים להגשת בקשה לזכאות) התשנ"ח - 1998	ב'-4	ניתן להגיש בקשות להכרה כנכה בכל עת, אלא שהתגמול יהיה "שוטף" ולא רטרואקטיבי;
2005	פס"ד בדנ"א 11196/03 יוסף גרנות ו-4 אח' נ' הרשות המוסמכת לפי חוק נכי רדיפות הנאצים תשי"ז	ג'-1	תחולת החוק, גם על מי שגורש בליווי לא מזוין, מפזורת יהדות בולגריה;

6.3.9 ההיגיון העומד מאחורי הדברים, הוא מתן פרק זמן של שנתיים, מיום שנוצרה האפשרות לנפגע לקבל פיצוי בגין התקופה כולה, כאשר אם מחמיץ הנכה את המועד, אין זכותו לקבלת פיצוי פוקעת, אלא שזכותו לפיצוי תקום מיום הגשת התביעה ואילך, ולא רטרואקטיבית.

6.4 העיוות והקיפוח של יוצאי בולגריה – נוכח הוראות הדין בקבלת הפיצוי:

6.4.1 קביעה זו משנת 1998, יוצרת לכאורה, ובטרם יתקיים דיון במקרים חריגים, איזון ראוי בין כל הגורמים המעורבים, כאשר מחד – עומדת לרשות אותם נפגעים שטרם פוצו (מטעמים הקשורים בהם) על אף שעבר כמעט יובל שנים מאז העילה,

תקופה בלתי מוגבלת להגשת התביעה, ומאידך גיסא – לרשות, לדעת אל נכון מהו מניין הזכאים, ולשלם להם רק ממועד הגשת התביעה על ידם, שכן השיהוי בהגשת התביעה, היה תלוי בנפגעים ולא ברשות.

6.4.2

מייד נראה כי מידת החסד הזו (שכוונה למקרים אחרים – של כאלו שיכלו תמיד לתבוע ולהיות מוכרים ולא עשו כן), בהנחה שנקודת המוצא היא של חוק סוציאלי, של נפגעים שבחלקם פגועי נפש ומוכי טראומה ברמות כאלו ואחרות, ועל כן לא ראוי לחסום אותם מבעד קבלת הפיצוי השוטף, גם אם נתבע במאוחר, פגעה למרבה הצער, פגיעה אנושה ובלתי מידתית, בזכויותיהם של יוצאי פזורת בולגריה, תוך שהיא מפלה אותם משמעותית לרעה למול עולים אחרים שזכאים להכרה כנכים שמוצאם בארצות מוצא אחרות, מאחר וה"שיהוי" בעניינם, לא היה תלוי בהם, אלא היה פרי פרשנות לא נכונה ו/או מחדל אחר של הרשות! הכל כאמור להלן.

הרי אילו פסה"ד גרנות, היה ניתן טרם תחיקת התקנות מ-1998 (או הקודמות להן מ-1959, ואלו מ-1969) שביטלו את מגבלת המועדים, הרי שפסה"ד היה נותר בגדר אות מתה, לולא הפרשנות של המבקשים בעתירה זו. מחד גיסא, היה בידם פס"ד הקובע זכאות, ומאידך גיסא, תקופת ההתיישנות הקבועה בחוק נסתיימה זה מכבר. ברור אפוא שלא ניתן לפרש רוח ולשון חוק סוציאלי שבא לבטל מגבלת מועדים ולהיטיב עם הנפגעים, כחרב פיפיות הפוגעת בנפגעים זכאים, מכוחו של אותו חוק.

המבקשים יטענו כי פרשנות נכונה העולה בקנה אחד עם הוראות החוק והדין, היתה קובעת כי "יום פרסום החוק", לגבי המבקשים ודומיהם "בשינויים המחוייבים", הוא יום פרסום פסה"ד בעניין "גרנות".

יוצא כי תובענה זו מוגשת טרם חלוף המועד של שנתיים מיום פס"ד "גרנות", לפי אותם "שינויים מחוייבים".

6.4.3

יוצאי פזורת בולגריה ורומניה, ניסו כל השנים לקבל הכרה כנכי רדיפות הנאצים, ואולם נוכח מדיניות המשיבים, לא הוכרו ככאלה. ניתן לומר בביטחון כי רק עיקשותם החריגה של העותרים בד"נ גרנות שלעיל, היא שגרמה להכרה המאוחרת ביובל שנים, בזכותם של בני הפזורה לסטטוס זה.

אלמלא פסיקה זו, היו הולכים כל הזכאים בני עדה זו, ומתים בזה אחר זה, עד האחרון שבהם, בלא קבלת כל פיצוי שהוא. יוער כי כבר כעת רק כ-20% מן הזכאים יוצאי פזורה זו – בין החיים, וכידוע, הולך ופוחת הדור.

6.4.4

המקרה שיתואר של יוצאי פזורת בולגריה ודרום רומניה הוא מקרה חריג, שכפי שיעלה כאן, לא יכולים היו לקבל הכרה במעמדם בעת הרלוונטית, אלא לאחר ד"נ גרנות הנ"ל. פסה"ד הוא מבחינת קבוצה זו בגדר "אירוע מכונן", שלפניו לא הוכרה זכאותם וממנו ואילך שוב אין באשר לה מחלוקת.

6.4.5

אין ולא יכולה להיות מחלוקת, באשר לעיתוי הזכאות, אשר ליוצאי פזורת בולגריה ודרום רומניה, אשר המבקשים נמנים עליה, **קמה**

דה-פקטו הזכאות להגשת התביעות, אך ורק מיום פסה"ד
בדיון נוסף גרנות הנ"ל, אשר ניתן ביום 9/10/05.

במילים אחרות: הפרשנות הנכונה של עילת התביעה של המבקשים ודומיהם, היא שיום פרסום החוק (נספח ב'- 1) יהיה לדידם המועד בו ניתן פסה"ד בדנ"א גרנות, (נספח ג'- 1), ובמשמע, לא קיימת לגביהם כל מגבלת מועד למשך שנתיים.

6.4.6 יוער, כי המבקשים ודומיהם הגישו בעבר תביעות להכרתם כנכים, ולא פעם אחת – אך אלו נדחו **על בסיס מוצאם**, ועל כן הקביעה לפיה יום הגשת התביעה הוא התאריך הקובע, ואשר רק ממנו ואילך יהיו המבקשים זכאים לפיצוי, הינה קביעה שרירותית, מפלה, מקפחת, בלתי צודקת, ובלתי הגיונית.

6.4.7 המבקשים טוענים כי הפרשנות הראויה לדידם ולגביהם, היא כי חוק נכי רדיפות הנאצים (ביטול הגבלת מועדים להגשת בקשה לזכאות) התשמ"ו-1998, יחול אך ורק על כאלו אשר יבחרו להגיש תביעתם לאחר יום 9/10/07, וכי על פי הפרשנות הראויה, יום מתן פסה"ד בדיון נוסף גרנות, כמוהו כיום פירסום החוק.

6.4.8 המבקשים טוענים כי יש להקיש מן התקנות הקובעות תשלום ופיצוי רטרואקטיביים כאשר שונתה דרגת הנכות, לענייננו.

זאת משום שברור שנפגע אשר מסיבות אובייקטיביות, אשר אינן תלויות בו, והתלויות כל כולן במדיניותה השגויה של הרשות עד לפסה"ד גרנות, נמנע ממנו לקבל את הפיצוי המגיע לו בזמן המגיע, יפוצה בתשלום ההפרש.

6.4.9 ההכרה המאוחרת, פוגעת באופן משמעותי במבקשים ודומיהם, שעה שמועד התשלום, והתקופה בגינה הוא משולם, חלים יובל שנים ויותר לאחר הזכאות לכך. אין כל פיצוי על יובל השנים שחלפו, ודומה כי הרשות מתעלמת מן הזכאות ומן התקופה העיקרית בגינה יש ליתן גימלה לנפגע.

10 4.6 כן המקום לציין כי הזכות הכספית לקבל את התגמולים הקבועים בחוק נכי רדיפות הנאצים, היא בגדר "קניינו של אדם". הסכום הכספי שנקבע, מצטרף להכנסתו של הנפגע, ומצטבר כחלוף השנים למכלול נכסיו.

חוק זה, שמתייחס למקרים של פגיעה חמורה וספציפית באירוע היסטורי שאין לו אח ורע, גם מעניק (למשל בסעיף 11א') לבני משפחתו של נפגע, זכות לקבל תקבול חודשי במשך 3 שנים לאחר פטירת הנפגע שהוכר כנכה.

11 4.6 מובן מאליו כי תקבולים אלו, המצטרפים לקניינו ולמקורותיו הכספיים של הנפגע, מאפשרים לו לחיות את חייו ברמת חיים גבוהה יותר מאשר זו שהיתה מתאפשרת לו אלמלא הוכר כנפגע. מגידול כזה בהכנסה נהנה הנכה בחייו, נהנים גם בני משפחתו, והסכומים שנחסכים והרכוש שנצבר, יכולים גם לעבור בירושה לשאיריו.

12 4.6 אם כן, תגמולים אלה, הינם קניינו של הנפגע ויחד עמו של בני משפחתו, לכל דבר ועניין.

6.5. זכויות יוצאי בולגריה – שאין לקפחם – עולות ממכלול הוראות דין

אחרות:

6.5.1. חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, קבע כבר בשנת 1992 כך:

3. שמירה על הקנין
אין פוגעים בקניינו של אדם.

[חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו]

העתק חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, מצורף לבקשה כנספח ב'- 6 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

6.5.2. כפי שהבהרנו לעיל, מדובר בתביעה הנוגעת לקניינם של המבקשים. בהתאם לחוק היסוד, יש לפרש כל דבר חקיקה באופן שיעלה בקנה אחד עם הוראות חוק היסוד, באופן שתימנע כל פגיעה בקניינו של אדם. באופן זה יטענו המבקשים כי יש לפרש את הגבלת המועדים הקבועה בחוק לפרק זמן של שנתיים, ככזו שמועד תחילתה הינו היום בו ניתן ופורסם ד"נ גרנות, שכן כל פירוש אחר, בוודאי זה הננקט על ידי המשיבים, עומד בסתירה לחוק היסוד, ולמעשה – גם בסתירה לפסק דין גרנות ולרוחו, שנועד להשוות את מעמדם של נכי הנאצים יוצאי בולגריה – למעמדם של כל יתר נכי רדיפות הנאצים.

6.5.3. פסקת ההגבלה בחוק היסוד, דורשת 4 תנאים מצטברים:

8. פגיעה בזכויות (תיקון: תשנ"ד)
אין פוגעים בזכויות שלפי חוק-יסוד זה, אלא
בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל,
שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על
הנדרש או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה
מפורשת בו.

[חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו]

6.5.4. ברם, בעניינם של נפגעים כמו המבקשים דכאן, המדובר בקיפוח זכות מהותית, פגיעה של ממש.

6.5.5. הרשות לא הסכימה במשך שנים ארוכות להכיר במבקשים כנפגעים, אלא לאחר תוצאת פסה"ד שניתן ע"י ביהמ"ש העליון בפרשת "גרנות", שלמעשה כפה על הרשות הכרה בנפגעים בני פזורת יהדות בולגריה דוגמת המבקשים.

פסק דין זה ניתן ביום 9/10/2005, והיווה "אירוע מכונן", ו"מועד קובע" להכרה בזכאות המבקשים ודומיהם, שעד אז, נידחו במשך שנות דור מהכרה בזכותם.

עותק פסה"ד בדנ"א 11196/03 יוסף גרנות ו- 4 אח' נ' הרשות המוסמכת לפי חוק נכי רדיפות הנאצים תשי"ז מצורף כנספח ג'- 2 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

6.5.6. מן הראוי לבחון גם את פסה"ד בביהמ"ש המחוזי שזו תוצאת העירעור עליו כדי לראות את עמדת הרשות בו:

עותק פסה"ד ע"א 3270/06 (ביהמ"ש המחוזי בת"א יפו) רינה אשכנזי ו- 323 אח' הרשות המוסמכת לפי חוק נכי רדיפות הנאצים תשי"ז מצורף כנספח ג'- 3 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

6.5.7. משבאו המבקשים לממש את זכותם, הסתבר כי הרשות כלל אינה מתכוונת לפצותם בדיעבד. במצב דברים זה, עומדת להם, לכאורה, ברירתו של כל נפגע, לממש את זכותו בדרך של תובענה בבית משפט.

6.5.8. ואולם, דבר זה אינו צודק ופוגעני כשלעצמו: המבקשים מצויים בערוב ימיהם, ומזלם עוד שפר עליהם: שכן מרבית בני דורם, ואלו שהיו זכאים לפיצוי (דוגמת הוריהם שעלו עימם לארץ, ובני דורם), כבר אינם בין החיים. שיעור המתים מבין הזכאים בני פזורה זו עומד על כ- 80% ביום הגשת בקשה זו.

צפוי אפוא שהליך משפטי לבירור הזכאות הרטרואקטיבית, יארך – באופן זהיר - כ- 5 שנים. הליכי עירעור שונים עוד יוסיפו לכך אי אלו שנים נוספות. כך או כך, סביר להניח שבשל העובדה המצערת ש"הולך ופוחת הדור", אך מעטים יבחרו במיציאת זכותם, והרי לנו מתגשמת מאליה תקוותה של הרשות, כי יניחו לה בעניין זה, והיא לא תיאלץ לשלם לעולם, את הסכומים – לנפגעים.

6.5.9. תוצאה מצערת ואפשרית זו, מבוקש למנוע בתובענה ובבקשה דנן.

6.5.10. לשם סגירת המעגל, יוזכר כי מדינת ישראל קיבלה בהסכם השילומים מול גרמניה, כפיצוי וולונטרי, את סכומי הכסף הגבוהים בהיסטוריה של העולם המודרני, ששולמו בגין אקט מלחמתי.

כנגד פיצוי חסר תקדים זה (לפשע שהיה חסר תקדים במהותו, בהיקפו, בשיעורו וברשעותו), התחייבה המדינה הצעירה, לפצות את הנפגעים מן המלחמה שיבואו להתגורר בתחומה, מכספי מקור זה.

6.5.11. והנה, חלפו השנים, הניצולים החיים בני פזורת יהדות בולגריה שסורבו בבקשות הפיצוי החוזרות ונשנות, קיבלו עליהם את הדין, הזדקנו ומתו מבלי שניתן להם פיצוי כפי שניתן לאחיהם ילידי ארצות אחרות. כל זאת עד פס"ד גרנות. ואולם גם לאחריו, נראה כי המדינה מנסה לחסות תחת הוראת החוק הזו, כדי להמנע מתשלום. כוונה זו ראוייה לכל גינוי, ואינה עומדת במבחני ההגינות השלטונית בכלל, ונוכח נסיבות המקרה, בפרט.

6.6. הלימת ערכי מדינת ישראל:

אמנם, הפגיעה במבקשים היא "בחוק" (נכי נפגעי הנאצים), ואולם יתר האמור בחוק היסוד לא מתקיים.

כאן, בכל הכבוד, סבורים המבקשים כי ערכי מדינת ישראל, הפוכים בתכלית, להוראות דברי החקיקה – לענייננו:

6.6.1. **ראשית**, ברוח סעיף 1א לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו מדינת ישראל היא מדינה יהודית ודמוקרטית. ההגנה על השוויון, כזכות יסוד על-חוקתית, היא עתיקת יומין ויובאה ממקורות חיצוניים לחוק, ונפרט אותה להלן.

- 6.6.2. **שנית**, הזכויות שחוק היסוד מכבדן, נקבעו בסעיף 1 לחוק זה, ומפנות אל ההכרזה על הקמת מדינת ישראל;
- 6.6.3. **שלישית**, מדינת ישראל קיבלה את המקור הכספי, שנועד בדיוק לתכלית פיצוי זה. במקום שתשתמש בו למטרתו, היא התעמרה בזכאים דוגמת המבקשים במשך יובל שנים, ומנעה מהם את הכספים להם הם זכאים. כלום לא הגיעה העת לכפר על כך?
- 6.6.4. **רביעית**, מדינת ישראל כבר הביעה את ערכיה בסוגיה זו ממש, בעצם העובדה שחוקקה את חוק עשיית דין בנאצים ובעוזריהם התש"י – 1950. חוק זה, קבע עקרונות רטרואקטיביים ואקס-טריטוריאליים להחלת הסמכות של המדינה בהקשרו של עניין זה.
- בחוק גם נעשה שימוש פעמיים: בפרשת **אייכמן** ובפרשת **דמיאניוק**. לחוק זה אין אח ורע בדברי החקיקה של מדינת ישראל, ומשכך, הרי לנו מיצוב הולם – מפי המחוקק – של הגדרת "ערכיה" של המדינה, בהקשר זה.
- 6.6.5. **חמישית**, מגילת העצמאות, שכבר נקבע שיש לה תוקף משפטי לא מבוטל אפילו בחוק היסוד – קובעת בהכרזה בשני עניינים כך:
- "... שארית הפליטה שניצלה מהטבח הנאצי האיום באירופה ויהודי ארצות אחרות לא חדלו להעפיל לארץ-ישראל, על אף כל קושי, מניעה וסכנה, ולא פסקו לתבוע את זכותם לחיי כבוד, חירות ועמל-ישרים במולדת עמם."**
- וכן:
- "... מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין;"**
- 6.6.6. יוצא כי כבר במגילת העצמאות, התייחסו המייסדים לחלקם של המבקשים ודומיהם, בכינונה של המדינה, לזכויותיהם השוויוניות בה, ובלא הבדל, מדומיהם.
- 6.6.7. **שישית**, למבקשים ודומיהם, לא עמדה כל ברירה, שכן הם נידחו ע"י הרשות חזור ודחה, וזאת עד אשר פסק ביהמ"ש העליון, בפרשת "גרנות" בהרכב של חמישה שופטים, כי הזכות המהותית קיימת.
- 6.6.8. **שביעית**, עיתוי ההכרעה (בשנים 6-2005) מסביר מדוע עיתוי ההכרה בנכות, הוא כה מאוחר. יחד עם זאת לא ברור מדוע ההכרה בזכות כל יוצאי הפזורה, אינה חלה מלכתחילה, אלא רק בדיעבד.

ניתוח הדברים כפי שהובאו מלמד כי ערכי מדינת ישראל חופפים דווקא את טובת המבקשים כמשתקף בתביעה ובבקשה לנהלה כייצוגית, ומנוגדים לדבר החקיקה האמור, וכי אינם מרחיקי לכת.

כבר נקבע בעבר כי הוראת חוק הפוגעת בערכים של זכויות יסוד, אינה חוקתית וניתנת לביטול, אם כי "דרך המלך" שהינה דראסטית פחות, היא פרשנות בדרך ההולמת את ערכי מדינת ישראל.

6.7. לתכלית ראוייה:

6.7.1. שאלת התכלית הראוייה, מצדיקה דיון מפורט: המחוקק מצא לנכון לחוקק דין ספציפי לנפגעים ממעשי הנאצים. דבר חקיקה זה, מן הסתם לווה בהגיון תקציבי, שעה שהמקור הכספי לפיצוי נפגעים אלה, היה קיים באופן ייחודי וייעודי רק למטרה זו.

6.7.2. המקור לתשלום הפיצוי, הועבר לידי מדינת ישראל כנאמן של כל העם היהודי, ומצוי בידיה מזה עשרות שנים כדי שזו תחלקו בין הנפגעים. האחרונה, יצרה דבר חקיקה ספציפי שנעזר בדין הגרמני לקביעת זכאות. זכאות זו, נועדה בין היתר לחסוך למדינת גרמניה, חליפו של השלטון הנאצי, את שאלת היישום, וקביעת הזכאות, לגבי כל נפגע ונפגע.

כן נועדה קונסטרוקציה זו, לחסוך לנפגעים שאך נמלטו מידי הצורר הנאצי את ההכרח במגע עם שלטונות גרמניה, כדי לקבל מידי השלטונות שם, פיצוי כספי, אירוע שדי היה ברעיון שבו, כדי להניע רבים וטובים, לתבוע פיצוי, ובלבד שלא להימצא בעמדת נחיתות מול ישות זו, שכבר עוללה להם את הרע מכל.

יוצא כי כאן, שאלת הפגיעה כלל לא היתה במחלוקת ורק נותר לברר את שאלת הזכאות של הטוען להיות נפגע, ומידת הפגיעה בו. אם המדינה מנעה פיצוי מזכאי, הרי שפעולה זו היא בניגוד למנדט שניתן לה, ולהתחייבותה הבינלאומית, המשפטית והמוסרית, והיא אף חוטאת לשולחתה, מדינת גרמניה, שסברה שבביצוע השילומים, אכן פוצו ע"י שלוחתה, מדינת ישראל כל אלו הזכאים לקבל פיצוי.

6.7.3. יתרה מזאת, הפיצוי לנפגעים בני העדה הבולגרית, אינו בא על חשבון המגיע לזכאים אחרים! המקור לתשלום הפיצוי לנפגעים, גם לא בא על חשבון מטרות חברתיות אחרות, שהן פרי דיון ציבורי וסדרי עדיפויות לאומיים.

6.7.4. כל אלו (ונימוקים רבים אחרים וטובים) מלמדים כי לא תיתכן תכלית ראוייה בהגבלת זכותם של זכאים לפי חוק נכי רדיפות הנאצים, לקבל מידיה את הפיצוי המגיע להם.

6.8. במידה שאינה עולה על הנדרש:

6.8.1. עניינו של תנאי זה, באיזונים בין זכות הנפגע, למול זכותו והאינטרסים של יתר הציבור.

6.8.2. כאמור לעיל, אין לקשור בין זכותו של נפגע רדיפות הנאצים, לזכות של אדם אחר – אזרח המדינה. ואולם, נבחן את היחס בין מה

שניתן בפועל ע"י המדינה, למה שצריך היה להינתן, בכלים חשבונאיים פשוטים:

6.8.3 המבקש 1 היה זכאי לקבל פיצוי החל משנת 1952. במקום מועד זה, המבקש 1 הוכר כזכאי רק בחודש נובמבר שנת 2006 והפיצוי הוכר לו מחודש 12/2001 (חודש הגשת התביעה על ידו). איחור מה של 54 שנים.

במועד הגשת העתירה, קמה למבקש 1 זכאות של כ- 6 שנים לקבל תגמול לעומת 54.5 שנים. הפיצוי המשולם לו הוא כ- 11% מן המגיע.

6.8.4 המבקשת 2, היתה זכאית לקבל פיצוי משנת 1952. במקום זאת, היא הוכרה כזכאית רק מחודש אוקטובר שנת 2005. איחור של 53 שנה.

על מבקשת 2 לא שפר גורלה: היא הוכרה כזכאית למשך 1.5 שנים, מתוך 55 שנה. הפיצוי המשולם לה הוא אפוא כ- 2.7% מן המגיע לה.

6.8.5 כספם של שני אלו "שוכב" (הלכה למעשה – עבורם) אצל המשיבים, וזאת בשעה שאין איש שיוכל לטעון זכאות נוגדת על אותם כספים.

6.8.6 מזלו של המבקש 3, לעומתם, לא שיחק לו. הוא הלך לבית עולמו ביום 19/1/2003, ולפיכך לא זכה לדעת כי בדיעבד, ד"נ גרנות הנ"ל, הכיר בו – ובשכמותו – כנכי רדיפות הנאצים.

6.8.7 דומה כי יחסיות זו, מדגימה היטב כי הפגיעה בזכאים דוגמת המבקשים, עולה במידה רבה ביותר על הנדרש, ואין כל תכלית חוקית, ציבורית, משפטית או מוסרית, שתצדיק זאת.

6.8.8 כאן המקום לציין כי בפרשת "מנהלי ההשקעות" (בג"ץ 1715/97 לשכת מנהלי ההשקעות נ' שר האוצר פ"ד נא (4) 367), קבע כב' השופט ברק (כתארו אז) את הדרישות המצטברות למידתיות:

[1] שקיימת התאמה בין האמצעי שנבחר – לבין המטרה;

[2] שלא ניתן להגשים את המטרה ע"י אמצעי אחר שפגיעתו פחותה;

[3] שהתועלת לציבור בהשגת התכלית, מצדיקה את הנזק שנגרם לפרט;

6.8.9 דומה כי לא נפריז אם נקבע כי שלושת המבחנים הללו, אינם מתקיימים כאן, ולפיכך הדין והצדק עם המבקשים בקביעתם כי עיקרון המידתיות הופר בעניינם.

7. בטלות יחסית שדרושה להשגת המידתית המבוקשת בתקיפה עקיפה:

7.1. הסרת מגבלת הזמן לקבלת הזכאות לפיצוי מלכתחילה:

7.1.1. כאמור, יטענו המבקשים כי חוק יש לפרש באופן שיעלה בקנה אחד עם הוראות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. בדרך זו יש לפרש את הגבלת המועדים הנקובה בחוק, ככזו שתחילתה ביום מתן פסק דין גרנות.

7.1.2. לחילופין, ולאור העובדה כי בסמכותו של בית המשפט הנכבד **לקבוע שהוראת חוק הנוגדת זכות יסוד בטלה**, הרי שבאופן יחסי ומידתי, אם ייקבע כי הפרשנות המוצעת על ידי המבקשים נדחית, כי אז יתבקש בית המשפט הנכבד **לקבוע כי הוראות החוק**, (יחד עם ההלכה של ד"נ "גרנות") בכל הנוגע להגבלת המועד והקביעה הכלולה בו לפיה תביעה המוגשת באיחור תוכר אך ורק מיום הגשת התביעה – **בטלה ביחס למבקשים וביחס לקבוצה המפורטת בתובענה זו**.

7.1.3. יצוין כי כאן לא מבוקש אפילו לפסול את החוק או את הסעיף. כל שמבוקש הוא כי ביהמ"ש הנכבד יוציא מלפניו סעד דראסטי הרבה פחות: קביעה כי לגופם של הנפגעים, כמו המבקשים ודומיהם, לא ניתן יהיה להגבילם בתביעה בגין תקופת הזכאות בעבר.

7.1.4. ככלל, על המבקשים כתובעים המבקשים לנהל תובענה ייצוגית, יהיה לשכנע את ביהמ"ש הנכבד שדן בתובענה, כי ראוי יהיה לנהלה כייצוגית על יסוד הכללים שנקבעו בד"נ. יחד עם זאת מבוקש כי ביהמ"ש הנכבד יתן את הדעת על הנימוקים הבאים:

7.1.5. מקובל להניח באין נתונים אחרים, כי הפזורה שמקורה בבולגריה, מנתה כ- 37,000 נפש בעת העלייה לישראל.

סביר להניח כי התפלגות הגילאים שלהם (לאילו שהיו היתה בשנת 1952 בין 7 שנים (למי שנולד בסוף המלחמה) לבין 75 שנים. הצעירים מביניהם, הנם היום בני כשישים, בעוד מרבית בני הדור ההוא (בהערכה גסה כ- 80%) כבר הלכו לעולמם.

נותרנו עם כ- 7,600 נפגעים זכאים שעודם בחיים, שאנוסים יהיו לנהל כמספר הזה של תביעות כדי לקבל את המגיע להם. בנוסף להם, מן הסתם יהיו כ- 30,000 עזבונות שיתבעו סעד כזה בדיוק.

נדון בהמשך בפירוט של ההיקף המספרי של התופעה.

7.1.6. דומה כי די בשיקול זה, כדי לשכנע את בית המשפט הנכבד, שביטול הסעיף בעניינם של אלו, הוא סעד מידתי, מוצדק ונכון לעשותו, מאשר לשלח במערכת המשפט רבבות תובעים, שלא מן הנמנע שלא יצליחו לסיים את עניינם בהכרעה גם בעוד עשור שנים.

7.1.7. אמנם מדובר בסכום כספי ניכר לכל תובע. ברם, הוכחת העילה, לגבי אלו שהוכרו כנפגעים, תהיה עניין פשוט יחסית, וכך גם חישוב התקופות. כל אלו, יכולים להיעשות מעשה שגרה אצל המשיבים, שלהם רשויות מסומכות שנתכוננו למטרה זו. כך גם לעניין שיערוכו

של הפיצוי. רק העילה, ראוי שתוכרע בתובענה ייצוגית עבור כלל הציבור.

7.2. בעיית העזבונות:

7.2.1. כאמור לעיל, הזכאות אשר קמה לאותם נפגעים – בהיותה סטטוס – היא זכאות מן המועד הקובע.

7.2.2. אי לכך, ובהנחה שממוצע הזכאות לכלל חברי הקבוצה (שהיו צריכים להגיע לישראל לפני אוקטובר 1953) היה באמצע שנת 1955, הרי שלפנינו יותר מ-52 שנות קיפוח, של אי העברת כספי הפיצויים המגיעים.

7.2.3. תקופה ארוכה זו גרמה לתוצאה מצערת עוד יותר: מרבית הזכאים הלכו בינתיים לבית עולמם. משזכאותם הוכרה בשלב כה מאוחר, ולמעשה תחולתה צריכה להיות מלכתחילה, הרי שכספי הפיצויים שלא הגיעו אל הנפגעים, ממילא לא נותרו בידי משפחותיהם, וכתוצאה מכך, עזבונם לא כלל אותם.

7.2.4. כרגיל, תרופתו של נפגע, היא לתבוע פיצוי, גם לאחר מותו. ברם, הוראות החוק, קובעות במפורש כי הזכות אינה עוברת בירושה (סעיף 23), ובנוסף, קיימת הוראה נוספת שעניינה "הוכחת חיים" אחת לתקופה, לנכה שמושב בחו"ל (סעיף 6א' לחוק). בנוסף, כל מיכלול ההוראות שבדין, מתייחסות לנכה חי: כך למשל התקנות אודות חובת התייצבות בפני וועדה רפואית, חובת ציון פרטים בכתב (תקנה 3 לתקנות נכי רדיפות הנאצים) (בקשה לתגמול) התשי"ז – 1957) ועוד.

יוצא מכך, כי "שינוי נסיבה" באופן כזה שהזכאי נפטר בינתיים, מסכלת את הליך תביעת המגיע – רטרואקטיבית – זאת שבל היעדר מנגנון אופרטיבי בדין, המאפשר הגשת תביעה כזו, על אף תחושת הצדק אשר אינה יכולה שלא לעורר הבנה לכך שהזכאות קיימת ולא נתבטלה, וגם הפיצוי מגיע.

7.2.5. המבקשים יצינו שוב כי יחד עם הגשת התובענה והבקשה לנהלה כייצוגית, הם עותרים לבג"צ כדי לאפשר מסלול הכרה שכזה, נוכח הנסיבות המיוחדות, והעובדה שככלל, לא ניתן כיום – לפי מסגרת הוראות הדין הקיים – לקבל את המגיע (שתמיד הגיע!) לנפגעים הללו, שלרוע המזל הלכו כבר לבית עולמם. גם ירשי הנכה אינם רשאים להגיש תביעה לקבלת המגיע לו.

7.2.6. יודגש ויצויין כי בעיית העזבונות המועלית בסעיף זה, אין בינה לבין קורבנות השואה, אלה שחיהם ניטלו בידי הצורר הגרמני וחבר מרעיו, ולא כלום. מדובר באנשים שעלו ארצה וחיו בה (דרישת סף – בחוק), כאלה שבאם לא היה הדבר נמנע מהם בידי המשיבים ו/או מי מהם, היו מגישים תביעה לפי החוק – ומוכרים כנכים זכאים.

7.2.7. דא עקא שבגלל האיחור שנגרם עד שניתן פסק הדין בד"נ גרנות לא התאפשר להם להגיש תביעתם כלל, ולמרבה הצער איתרע מזלם וחלקם המכריע הלך – כדרכו של עולם – לבית עולמו – בטרם ניתן פסק הדין, שאיפשר – רק ממועד נתינתו ואילך – הגשת תביעות. תרופתם – בתביעה זו.

8. התנאים לנהל את התובענה – כייצוגית:

8.1 עילת תביעה אישית:

- 8.1.1 למבקשים 1-2, שהוכרו כנכי רדיפות הנאצים, עילה לקבל פיצוי חודשי – כעולה לעיל, לאחר הזכאות. הם גם מקבלים פיצוי זה.
- 8.1.2 גם המבקש 3 – זכאי היה לכאורה כמו מבקשים 1-2 לפיצוי.
- 8.1.3 יחד עם הפיצוי השוטף, המבקשים 1-2 לא קיבלו פיצוי בגין "העבר", מסיבה שאינה ברורה להם אלא עולה בקנה אחד עם הפרשנות השגוייה של הרשות, המתוארת בתובענה, משום שיישום זה בידי הרשות, אינו עולה בקנה אחד עם הוראות חוק הפרשנות, וד"נ "גרנות".
- יישום נכון של רוח הלכת "גרנות" מוביל למסקנה כי עילת התביעה הזו, היא טובה ומוצקה.**
- 8.1.4 השאלה הרטרואקטיבית, בוודאי משקפת עילת תביעה אישית לכ"א מהמבקשים.
- 8.1.5 אשר לעילתו של מבקש 3, כאמור בבקשה, מוגש בג"צ בד בבד עם הגשת התובענה, כדי להסיר את המניעה המשפטית שלו – ושל אחרים במצבו, לתבוע כעיזבון.
- 8.1.6 המבקשים סבורים כי ברשותם עילת תביעה אישית טובה, ומוצדקת. הם מבקשים להרחיב את זכאותם ויציינו כי לרבים כמותם עומדת עילת תביעה אישית טובה כמו שלהם, לקבל את מלוא המגיע.

8.2 אפשרות סבירה שהשאלה תוכרע לטובת הקבוצה:

- 8.2.1 סעיף המטרה בחוק תובענות ייצוגיות קובע כי מטרת החוק ליתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין (סעיף 1 (3) לחוק תובענות ייצוגיות). כאן, הרשות הפרה לאורך השנים את החוק, שעה שלא הכירה במבקשים כזכאים, דבר שהוכרע בד"נ גרנות.
- 8.2.2 המבקשים יציינו כי ד"נ גרנות, קבע כללי פרשנות לגבי שאלת הזכאות, ולרבות לאופן הפרשנות של החקיקה הנוגעת לנכי רדיפות הנאצים, ונוכח הלכה זו, אכן הוכרו המבקשים 1-2 כנכים.
- 8.2.3 המבקשים 1-2 יטענו כי קיים סיכוי טוב שהשאלה אותה הם מעוררים, תוכרע לטובת כלל הקבוצה, מנימוקיהם.
- 8.2.4 המבקשים יטענו כי טיעונם אודות הסטטוס והעובדה שסטטוס הוא – מעצם טיבו וטבעו – קיים מאז ומעולם, ולפיכך הוא גם רטרואקטיבי, מגבש ביצודו גם חובת תשלום, שאך תמוה כיצד לא יושמה ע"י הרשות, מיוזמתה.
- במילים אחרות, אין להגביל את המבקשים ודומיהם אלא שיש לקבוע כי זכאים הם לתשלום הפיצוי רטרואקטיבית ולא כפי שניתן היו – החל מיום הגשת התביעה לרשות.

8.2.5. הצטברות נימוקים אלה עם כלל האמור בתובענה, מהווה לדעת המבקשים אפשרות סבירה שהתובענה תוכרע לטובת הקבוצה.

8.3. שאלות משותפות של עובדה ומשפט – לכל חברי הקבוצה:

תובענה זו מעוררת מספר שאלות משותפות של עובדה ומשפט לחברי הקבוצה:

8.3.1. גירושם של יוצאי בולגריה ודרום רומניה בליווי לא מזויין, הוא עובדה משותפת לכל הנפגעים יוצאי פזורה זו.

8.3.2. הגירוש לערי השדה, היא נסיבה מזכה בהכרה כנפגע רדיפות הנאצים, וככזה מגיע לנפגע פיצוי חודשי קבוע, לפי דרגת נכותו.

8.3.3. עובדה נוספת המשותפת ליוצאי פזורה זו היא שבגלל צורת גירושם (הבלתי חמוש) מן הערים בהם חיו אל ערי השדה בתקופת המלחמה, היא שהם לא הוכרו כנפגעי רדיפות הנאצים עד לפסק הדין בד"נ גרנות.

8.3.4. עובדה נוספת היא הקניית סטטוס של נפגעי רדיפות הנאצים, לכל יוצאי הפזורה הזו (כאשר זכאות אישית צריכה להיבחן באמצעים מקובלים בידי הרשות המוסמכת), החל מפסה"ד בד"נ גרנות.

8.3.5. שאלה משותפת של משפט לכל חברי הקבוצה, היא זכאותם לקבל תגמולים לנכי רדיפות הנאצים לאחר שהוכרו ככאלה.

8.3.6. שאלה משותפת של עובדה, היא שלמבקשים ודומיהם, לא היתה דרך לפני פסה"ד בד"נ גרנות, לזכות בהכרה כנכים.

8.3.7. שאלה משותפת נוספת לכל חברי הקבוצה, היא הזכאות לקבל רטרואקטיבית, בגין העובדה שמדובר בסטטוס, את הפיצוי המגיע להם למן יום תחילת קיומו של הסטטוס (לענייננו מועבר "קו פרשת מים" מלאכותי במקצת, בבקשה זו, במחצית שנת 1955) משוערך להיום.

8.3.8. עוד שאלה משותפת לכל חברי הקבוצה, היא שהם לא תבעו, משום שידעו מראש שיקופחו, נוכח עמדת הרשות במקרים דומים, כפי שהגיעה לידיעתם.

8.4. תובענה ייצוגית - הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת:

כפי שנראה, הליך ייצוגי יהיה הוגן ויעיל להכרעה במחלוקת:

8.4.1. עמדת הרשות:

לא יכול להיות חולק כי עמדת הרשות כפי שנגלית מאינספור הליכים, היא לפרש פירוש מצמצם את זכויות הנפגעים.

גם מבחינת היבט התשלום לכל נפגע, גילתה הרשות את כוונתה בכך שהתשלום מבוצע מכאן ואילך.

אי לכך אין צורך להמתין עוד או למצות הליכי סרק נגד הרשות, כדי לעמוד על מגמה זו "לכבוד התביעה הייצוגית".

8.4.2

גילאי קבוצת התובעים:

מלחמת העולם השנייה הסתיימה בשנת 1945, היינו לפני כ- 62 שנה.

יוצא כי הנכה הצעיר ביותר שייתכן, הוא בן כ- 63 שנים ביום הגשת תביעה זו. המבוגרים שבהם שעודם בחיים, יכולים להיות היום בני מאה שנים ויותר. זו שכבת הגיל המבוגרת ביותר שניתן לפי שעה להעלות על הדעת.

8.4.3

פזורת בולגריה:

לפי השנתון הסטטיסטי לישראל, הפזורה שמקורה בבולגריה, מנתה כ- 37,260 נפש בעת העלייה לישראל בין השנים 1948 ועד 1951.

העתק הפירוט מן השנתון הסטטיסטי לגבי ארצות מוצא ושנות עליה, מצורף לעתירה זו כנספח ג'- 1 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

מקור זה, אף משקף את התמונה הבאה מבחינת היקף האוכלוסיה שבחיים, לפי גילאיהם, בשנת 2006:

מדינת מוצא	גילאי 65-74	גילאי 75 ומעלה	סה"כ
בולגריה + יוון	5,700 נפש	6,900 נפש	12,600 נפש

העתק הפירוט מן השנתון הסטטיסטי לגבי התפלגות גילאים לפי ארצות מוצא, מצורף לעתירה זו כנספח ב'- 2 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

כדי לבודד את עולי יוון (שגורלם היה שונה מגורלם של עולי בולגריה), נשתמש בנתון של עולים לארץ, לפי ארצות מוצא. נתון זה משקף במסגרת השנים המזכות לפי החוק, את היחס לפי ארצות המוצא הללו, כך:

ארץ המוצא	היקף העולים בין 1948-51	יחס באחוזים
בולגריה	37,260 נפש	94.59%
יוון	2,131 נפש	5.41%

יוצא אפוא כי מתוך 12,600 יוצאי בולגריה + יוון (בגילאי 65 ומעלה), כ- 94.6% הם מפזורת בולגריה. היינו מספרם כיום בישראל כ- 11,900 נפש.

נתון זה מאפשר לנו לאמוד גם את מספרם של אותם עולים שנותרו בחיים כיום, מתוך אלו שעלו מארצות מוצא אלו.

ואולם יש לכך הסתייגות: לא כל מי שנותר בחיים היום, עומד בתנאי הזכאות. כך למשל אם עלה לאחר 1952, אין הוא זכאי.

יחד עם זאת, מי שעלה לאחר שנת 1951, יכול ואינו עומד בתנאי הזכאות (למשל נולד לאחר תום מלח"ע"ש).

לפי שעה, אין בידי המבקשים את הנתון המדויק, ומשכך הם יציגו נתון משוער, כאשר את הנתון המלא והנכון, יבקשו לקבל מן המשיבים.

יחס באחוזים של עולים לאחר 1951 מכלל יוצאי הפזורה (ג חלקי ד)	יחס בין העולים לאחר 1951 לעומת עד 1951 (ג חלקי ב)	סה"כ מפזורה זו ('ב' + 'ג')	עולים מפזורה זו לאחר 1951	היקף העולים בין 1948-51	ארץ המוצא
ו	ה	ד	ג	ב	א
15.67%	18.6%	44,186 נפש	6,926 נפש	37,260 נפש	בולגריה
45.85%	84.65%	3,935 נפש	1,804 נפש	2,131 נפש	יוון

אי לכך, לצרכי הליך זה, נתייחס רק לאלו שעלו עד 1951, ומתוכם אלו שבחיים, יהיו רק אותו חלק אחוזי ביוצאי הפזורה, שעלו לאחר 1951, שייספרו מתוך האוכלוסיה החיה מפזורה זו.

אי לכך, אם ב- 2006 חיו בישראל כ- 11,900 נפש מפזורת בולגריה, הרי שמתוכם רק כ- 85% הם מהמועדים המזכים (עלו לפני 1951). יוצא כי מדובר באוכלוסיה של כ- 10,000 נפש.

8.4.4

פזורת רומניה:

הפזורה שמקורה ברומניה, מנתה כ- 117,950 נפש בעת העלייה לישראל בין 1948 ועד 1951.

זאת לפי השנתון הסטטיסטי לישראל.

היקף העולים בין 1948-51	ארץ המוצא
117,950 נפש	רומניה

העתק הפירוט מן השנתון הסטטיסטי לגבי ארצות מוצא ושנות עליה, מצורף לעתירה זו כנספח ב' - 1 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

אותו מקור לשנת 2006, משקף את התמונה הבאה מבחינת כמות האוכלוסיה לפי הגילאים בשנת 2006:

סה"כ	גילאי 75 ומעלה	גילאי 65-74	מדינת מוצא
57,900 נפש	33,700 נפש	24,200 נפש	רומניה

יוצא אפוא כי היום חיים בישראל כ- 57,900 נפש מעולי פזורת רומניה.

הנחת המוצא היא כי מחצית מהם, עומדים בתנאי התביעה, דהיינו פונו מבתיהם בלווי לא חמוש.

נתון זה מאפשר לנו לאמוד גם את מספרם של אותם עולים החיים כיום, מתוך אלו שעלו לארץ מארצות מוצא אלו. ואולם יש לכך הסתייגות: לא כל מי שמצוי בחיים היום, עומד בתנאי הזכאות. כך למשל אם עלה לאחר 1952, אין הוא זכאי. בנתונים הקיימים, אין בידי המבקשים את הנתון המדוייק, והם יציגו נתון משוער, כאשר את הנתון המלא והנכון, יבקשו לקבל מן המשיבים.

ארץ המוצא	היקף העולים בין 1948-51	עולים מפזורה זו לאחר 1951	סה"כ מפזורה זו (ב' + ג')	יחס בין העולים לאחר 1951 לעומת עד 1951 (ג חלקי ב)	יחס באחוזים של עולים לאחר 1951 מכלל יוצאי הפזורה (ג חלקי ד)
א	ב	ג	ד	ה	ו
רומניה	117,950 נפש	158,226 נפש	276,176 נפש	134.1%	57.3%

יחד עם זאת, מי שעלה לאחר 1951, יכול ואינו עומד בתנאי הזכאות (למשל נולד לאחר תום מלח הע"ש).

אי לכך, לצרכי הליך זה, נתייחס רק לאלו שעלו עד 1951, ומתוכם אלו שבחיים, יהיו רק אותו חלק אחוזי ביוצאי הפזורה, שעלו לאחר 1951, שייספרו מתוך האוכלוסיה החיה מפזורה זו.

אי לכך, אם ב- 2006 חיו בישראל כ- 57,900 נפש מפזורת רומניה, הרי שמתוכם רק כ- 42.7% הם מהמועדים המזכים (עלו לפני 1951). יוצא כי מדובר באוכלוסיה של כ- 24,700 נפש.

משהנחת המוצא היא כי מחצית מהם, עומדים בתנאי התביעה, דהיינו פונו מבתיהם בלווי לא חמוש, מדובר בהיקף זכאים העומד על כ- 12,350 נפש.

התביעות שהוגשו בארץ לרשות המוסמכת לפי פס"ד גרנות:

בירור שנעשה בדרך של שאילתא בכנסת אותה הגישו המבקשים, העלה כי תמונת המצב מבחינת היקף התביעות שהוגשו לרשות המוסמכת היא זו:

סטטוס	סה"כ כללי:	ללא התפלגות מדינת מוצא	בולגריה	רומניה	יחס רומניה לעומת בולגריה
אושרו	4,100		3,700	400	10.81%
בתהליך	900		800	100	12.50%
בשלבי עבודה	1,300	1,300			
טרם טופלו	600	600			
נידחו	700	700			
סה"כ אוכלוסיה	7,600	2,600	4,500	500	0

העתק התשובה לשאילתא בכנסת ממנה עולים הנתונים בבקשה, מצורף לעתירה זו כנספח ג'- 3 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

מכאן אנו למדים כי לפחות בעיני הרשות המוסמכת, חיים בעת הגשת עתירה זו, בתחום המדינה 7,600 איש ואישה לערך, מבני הקבוצה האמורה, שפנו על יסוד ד"נ גרנות, לרשות המוסמכת.

8.4.6

היקף העזבונות של הזכאים מפזורה זו:

נתונים אלו, מאפשרים לנו לאמוד את היקף העזבונות מכלל הזכאים, לפי המתכונת הבאה:

אחוז הזכאים מכלל הפזורה - בחיים	אחוז עולים זכאים מכלל הפזורה	בחיים	נפטרו	סה"כ זכאים	ארץ מוצא
10,710 נפש	85%	12,600	24,660	37,260	בולגריה
12,362 נפש	21.35%	28,950	30,025	58,975	רומניה
23,072 נפש		41,550	54,685	96,235	סה"כ

יוצא כי החלוקה לקבוצות, לכאורה, היא כזו:

זכאים מיוצאי בולגריה בחיים:	כ- 10,710	נפש;
זכאים מיוצאי בולגריה שנפטרו:	כ- 24,660	עזבונות;
זכאים מיוצאי רומניה בחיים:	כ- 12,362	נפש;
זכאים מיוצאי רומניה שנפטרו:	כ- 30,025	נפש;
סה"כ מפזורת בולגריה:	כ- 35,370	נפש;
סה"כ מפזורת רומניה:	כ- 42,387	נפש;
סה"כ כללי:	כ- 77,757	מקרים;
מתוכם עזבונות:	כ- 54,685	עזבונות;
מתוכם עודם בחיים:	כ- 23,072	נפש;

8.5 הלימות הייצוג של המבקשים:

8.5.1 המבקשים הם נפגעים בפועל של רדיפות הנאצים, והוכרו ככאלה ע"י הרשות.

8.5.2 בפתח הדיון, אין שני אנשים בעולם, שלהם נתונים זהים. ברם, כדי להיות מייצג בתובענה ייצוגית, צריך זהות בעילה, ולענייננו למבקשים יש זהות מלאה בעילה, מול יתר יוצאי פזורת בולגריה, שכמותם לא הוכרו כנכים, ומקצתם מתחילים אט-אט לקבל הכרה, כיום, נוכח ד"נ גרנות.

8.5.3 יחד עם זאת, איש מהם לא קיבל את המגיע לו – רטרואקטיבית.

- 8.5.4 המבקשים 1 ו- 3 הם אחים, שגדלו באותו בית וסבלו מאותם נסיבות בדיוק. לא תיתכן אבחנה בין ההכרה בזכאותו של תובע 1, ולעומת זאת שלילתה מעזבונו של התובע 3.
- 8.5.5 המבקשת 2, שהיא בעלת מאפיינים דומים – אם כי לא זהים – לאלו של המבקשים 1,3, הוכרה בעצמה כנכה.
- 8.5.6 למבקשים 1,2 נקבעה דרגת הנכות המינימלית (25%) שנדרשת בדין. לא ניתן יהיה אפוא לטעון כי הם אינם כשירים לייצג מקרים שחומרתם פחותה.
- 8.5.7 הגיון דברים זה אינו פועל בכיוון ההפוך: היינו, לא ניתן יהיה לקבוע כי בהיות המבקשים 1,2 בדרגה המינימלית, אינם יכולים לייצג נכים חמורים יותר, מאחר ושאלת הסטטוס (ותחולתו הרטרואקטיבית) רלוונטית לכולם. זאת ועוד: אילו ייקבע כי טענת המבקשים 1,2 מוצדקת, לא ניתן יהיה לשלול את התוצאה ממי שבעצמו נכה בדרגה חמורה יותר, מכוח קל וחומר.

8.6. הלימות הייצוג של ב"כ המבקשים:

- 8.6.1 באי כוח המבקשים עובדים במשותף על בקשה זו כבר זמן רב והם משקפים כוח עבודה מצטבר של 4 משרדים, עשרות רבות של שנות ניסיון, ומעורבות בכמה וכמה הליכים ייצוגיים, ערב הגשת עתירה זו לביהמ"ש.
- 8.6.2 התוצאות המשפטיות הנוגעות לקבוצה הנפגעת ערב הגשת עתירה זו, מצדיקות שימוש בכלי התובענה הייצוגית, מאחר ושימוש בכלים האחרים נכשל או לא הביא לתוצאות כמצופה, וזאת שעה שלא ניתן להתעלם מגורם הזמן.
- 8.6.3 באי כוח המבקשים עשו ימים כלילות בניסיון לאתר את נקודת הכשל בהתייחסות המערכתית אל הנפגעים – ובניסיון לאתר נימוק שייראה לביהמ"ש קולע, כדי ליתן את הסעד האמור לאלו שסבלו כל ימיהם, וכעת לעת בלותם, יגרום להם מידה מסויימת של נחת.
- 8.6.4 כן פעלו ב"כ המבקשים ואיתרו את נקודת הכשל, המתייחסת לזכאים שהלכו לעולמם בינתיים, כדי למצוא פיתרון משפטי הולם – הוא הסטטוס – שיאפשר גם לשאיריהם, לקבל, גם אם באיחור ניכר, את שהגיע למנוחים בהיותם בחיים, כך שסכום כספי ניכר זה, יצטרף לעזבונם.
- 8.6.5 כחלק מאותה פעולה מתחייבת עותרים ב"כ המבקשים לבג"צ, כדי לאפשר זכות גישה לרשות, לאותם עזבונות, דבר שלפי המבנה החוקי כיום, אינו יכול להתאפשר, נוכח הגבלה מפורשת בדין הרלוונטי.

9. הגדרת קבוצות הנפגעים המבקשים הכרה בתובענה:

9.1. קבוצה א' – עולי בולגריה שגורשו בליווי לא חמוש ושעודם בחיים:

- 9.1.1 על קבוצה זו נמנים כל אותם אלו שארצות מוצאם היו בולגריה הגדולה, היינו בולגריה של היום ודרום רומניה שהיתה תחת שלטון בולגרי, שגורשו מבתיהם בעת מלח הע"ש בליווי בלתי חמוש, ושעלו לישראל במועד הקובע, ושעודם בחיים ערב הגשת תובענה זו.
- 9.1.2 בגדר קבוצה זו יימנו כל הזכאים העונים על הקריטריון שלעיל, גם אם לא תבעו מעולם אצל הרשות המוסמכת, הכרה.
- 9.1.3 סיבת קביעת הקריטריון, היא נוכח הסירוב הגורף במשך עשרות שנים לאשר נכות ליוצאי פזורה זו, דבר שגרם מן הסתם ל"תיאום ציפיות", ולהמנעות מתביעת הכרה בידי יוצאי פזורה זו.

9.2. קבוצה ב' – עזבונות חברי קבוצה א' שמנועים כעת מתביעת הזכאות:

- 9.2.1 מובן כי נוכח העובדה שתובענה ובקשה זו מוגשות לביהמ"ש בשנת 2007, היינו 62 שנה לאחר תום מלח הע"ש, יש בעובדה זו כדי להשפיע על היקפם המספרי של הנפגעים מהמעשה המתואר, נוכח העובדה שרובם הלכו לעולמם, ומספרם של הנותרים בחיים הולך ופוחת.
- 9.2.2 אילו נניח כי במועד הקובע בשנת 1952, היו כ- 50,000 יוצאי פזורת בולגריה ורומניה בארץ, ואילו נניח כי שיעור התמותה שלהם היו בהיקף יחסי של 2.5% בשנה, תתקבל התמונה המתוארת בתובענה ובבקשה.
- 9.2.3 תמונה זו מראה כי למול בסיס אנושי של 100,000 איש (כלל עולי פזורת בולגריה ורומניה) שהיו בארץ בין החיים ב- 1948, נותרו היום כ- 21,892 איש. אנשים אלו נעים בגילאים שהצעיר שבהם בן 64 שנה (אילו היה בן שנה בתום מלח הע"ש), בעוד המבוגרים מביניהם שהאריכו ימים, בני יותר מ- 90 שנה.
- 9.2.4 בגילאים אלו, אחוזי התמותה הם גבוהים מהשיעור המצויין בטבלה, ומפאת העובדה שהולך ופוחת הדור, אם לא יינתן סעד מהיר, ייצא שכוונת גרמניה לפצות את נפגעייה, ומדינת ישראל הצעירה לתמוך בנפגעים אלו המתגוררים בתחומיה, לא צלחו את מכשול הביצוע ונותרו במישור ההצהרתי ושל "כוונה טובה" ותו לא.
- 9.2.5 על קבוצה זו נמנים כל אותם אלו שארצות מוצאם היו בולגריה הגדולה, שגורשו מבתיהם בעת מלח הע"ש בליווי בלתי חמוש, ושעלו לישראל במועד הקובע, ושנפטרו ערב הגשת תובענה זו.
- 9.2.6 בגדר קבוצה זו יימנו כל הזכאים העונים על הקריטריון שלעיל, גם אם לא תבעו מעולם אצל הרשות המוסמכת, הכרה.
- 9.2.7 סיבת קביעת הקריטריון, היא נוכח הסירוב הגורף במשך עשרות שנים לאשר נכות ליוצאי פזורה זו, דבר שגרם מן הסתם ל"תיאום ציפיות", ולהמנעות מתביעת הכרה בידי יוצאי פזורה זו.

10. הסעדים הנתבעים מביהמ"ש בתובענה ייצוגית:

- 10 1. המבקשים, שמצויים כאמור בערוב ימיהם, חפצים לקבל את המגיע להם, כאילו הוכרו מלכתחילה בכך.
- 10 2. המבקשים אינם מצפים כי יתאפשר להם לחיות את חייהם מחדש, ברווחה נוספת לעומת הדרך בה חיו עד היום. כל חפצם הוא כי עתה, בערוב ימיהם ישולמו להם הסכומים, אשר היו אמורים להיות משולמים מלכתחילה, כפי ערכם.
- 10 3. מבוקש כי ביהמ"ש הנכבד יקבע כי ההכרה במבקשים כנכים, היא עניין של סטטוס, וככזה תחולתו היא למפרע, מאז ומעולם, גם אם ההכרה אירעה יובל שנים מאוחר יותר.
- 10 4. מבוקש לקבוע כי יש לראות את פסה"ד בעניין גרנות, כאירוע מכונן, ומועד נתינתו, ייקרא יחד עם יתר הוראות הדין, כ"יום פרסום החוק", לגבי המבקשים והקבוצה עליה הם נמנים.
- במשמע: יש לראותם כזכאים לפיצוי בגין העבר – כערכו, מהמועד המוקדם ביותר שכל אחד מהם יכול היה להגיש תביעה להכרה כנכה, לענייננו "קו פרשת המים" של אמצע שנת 1955.
- 10 5. נוכח הוודאות הקהילתית שהוסברה לעיל, כי חלק מיוצאי הפזורה כלל לא הגישו תביעות, הרי שמבוקש שלא לראות במועד הגשת התביעות (שנידחו) מועד קובע לכל דבר הקשור ביישום ומיצוי הזכויות לפי החוק.
- 10 6. מבוקש מביהמ"ש הנכבד (וכאמור יחד עם הגשת הבקשה מוגשת עתירה לבג"צ בעניין זה), להכיר בזכותם של הזכאים שנפטרו בין פרסום החוק (1957) לפסה"ד גרנות (2005), להגיש תביעה לקבלת הפיצויים להם הם זכאים, כערכם.

11. ניהול ההליך מתאים להידון בדרך של תובענה ייצוגית:

- 11 1. סעיף 5 (ב) (2) לחוק תובענות ייצוגיות, מציין כי תביעה מעין זו לפיצוי כנגד רשות תוגש לבימ"ש נכבד זה, בלשון זו:

(2) בקשה לאישור נגד רשות בתביעה שעילתה החלטה של הרשות ושהסעד המבוקש בה הוא פיצויים או השבה, לרבות השבת סכומים שגבתה הרשות כמס, אגרה או תשלום חובה אחר, תוגש לבית משפט לעניינים מינהליים.

- 11 2. מכוח סעיף זה מוגשת התובענה לבימ"ש נכבד זה.
- 11 3. לא יכולה להיות מחלוקת על כך שהמשיבים ו/או מי מהם, עשו כל שלאל ידם על מנת להימנע מלשלם למבקשים ודומיהם את המגיע להם, במשך כיובל שנים. כל זאת עד אותו "תמרור עצור" שהוצב בפניהם בפרשת "גרנות" דן, שאלמלא עיקשותם החריגה של הנפגעים, כלל לא היה בא לעולם.
- 11 4. נראה בעליל כי התנהלות המשיבים ו/או מי מהם, בכל המתייחס לנכים יוצאי פזורת בולגריה הגדולה, שתמיד נידחו בבקשם הכרה כנכים, הוטתה והושפעה מנטייתם ומרצונם "לטאטא את הבעיה מתחת לשטיח", מתוך הבנה - או הנחה

- כי ברבות השנים תלך ה"בעיה" ותתמעט, תלך ותקטן, עד שאולי תיעלם לה מעצמה.

11 5. ראה ברורה וחד משמעית להתנהלות זו, ניתן למצוא ברע"א 2620/07 סטלה ארלזוב ו- 210 אח' ורינה אשכנזי ו- 323 אח' נגד מדינת ישראל.

העתק פסה"ד ברע"א 2620/07 סטלה ארלזוב ו- 210 אח' ורינה אשכנזי ו- 323 אח' נגד מדינת ישראל, מצורף לעתירה זו כנספח ג'- 2 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

11 6. ראוי לבחון את ההליך שקדם לדיון הנוסף, בביהמ"ש המחוזי.

11 7. מהליך זה, אנו למדים על עמדת הרשות, המפרשת פירוש דווקני ומצמצם את זכויות הנפגעים, ואינה מכירה במי שאינו צד ישיר להליכים, אף אם נסיבותיו דומות וזהות לבעל הדין, כזכאי.

דומה הדרך היחידה לקצר את סבלם של הנותרים, ולקבל הכרעה חיובית לכל מי שהדבר נוגע לעניינו, היא מכשיר התובענה הייצוגית.

העתק פסה"ד ע"א 3270/06 (ביהמ"ש המחוזי בת"א יפו) רינה אשכנזי ו- 323 אח' נגד הרשות המוסמכת לפי חוק נכי רדיפות הנאצים, מצורף לעתירה זו כנספח ג'- 3 וכחלק בלתי נפרד הימנה;

11 8. התנהגות זו של הרשות, ננקטת על ידה, משל לא חלפו שנות דור ועתותיהם של הנפגעים שנותרו בחיים, בידם, ואין מניעה לשרך את דרכם עוד דור או שניים בין כתלי הוועדות למיניהן.

11 9. התנהלות המשיבים בפרשה זו, על כל גלגוליה ובכל הערכאות בהן נדונה, מוכיחה כאלף עדים על כך שהמוצא היחיד של המבקשים ודומיהם, הוא לעתור בתובענה ייצוגית, כדי להכריע בהליך אחד, בגורלם של כל אלה דוגמתם, כדי שיקבלו את הפיצוי המגיע להם, מבלי לבלות את שארית ימיהם בדיונים משפטיים שיתקיימו בין הערכאות השונות.

11.10. גם עמדת המשיבים, הדורשת מכל נפגע להתכבד ולהוכיח מבראשית, את עילתו, ואת המאפיינים, ואז לקבל רק "מכאן ולהבא" את המגיע (תמיד) כאילו לא חלפו להן 54 שנים, מהווה שימוש לרעה בכוח השלטוני, וראויה להידון באופן ייצוגי.

11.11. המנגנון הייצוגי, יבטיח יעילות דיונית, כך שבשלב השני, בוועדות, ידרש מכל נפגע רק להוכיח את דרגת הפגיעה בו, וממתי ניסה לתבוע לראשונה – עשרות רבות של שנים קודם – כדי לצייר ממועד זה את זכאותו לקבלת הפיצוי.

12. הפיצוי המבוקש למייצגים:

12 1. גמול לתובעים המיצגים (סעיף 22 לחוק תובענות ייצוגיות)

12 1 1. המבקשים יבקשו לקבל בגין טירחתם לטובת הכלל, שילוש סכום העילה האישית שלהם, שאותה יקבל כל נפגע שמופיע כתובע בהליך זה, אם תצליח הבקשה לתובענה ייצוגית ותשפיע על זולתם, מבלי שאלו יטרחו.

12 1 2. המבקשים יטענו כי טובת ההנאה הצפויה לכל נפגע אילו תצלח התביעה היא עצומה, ומכיוון שרק המבקשים כאן ישאו בתוצאות

אילו לא תצלח התביעה, מן הראוי ליתן להם תמריץ הולם בדמות הפיצוי המבוקש האמור.

12 2. שכר הטרחה המבוקש לבאי כוח התובעים המייצגים (סעי' 23 לחוק):

12 2 1. באי כוח התובעים – המייצגים שילוב כוחות של שלושה משרדים – יבקשו כי אם וכאשר תוכר התובענה כייצוגית, ייפסק להם שכר טרחה בשיעור מקובל לתביעה כספית של 15% ומע"מ, מתוך הסכום שיקבלו כלל הנפגעים כפיצוי רטרואקטיבי, תודות לתובענה זו, ולמיומנות המקצועית שנדרשה בהכנתה, ובניהולה.

12 2 2. שיעור כספי זה, יהיה המינימום שישלם כל נפגע למייצג פרטי, אילו יידרש בניהולה של בתביעה אישית בעילה כזו, לו היה חושב עליה בעצמו, ויודע כיצד להוכיחה.

12 2 3. באי כוח התובעים המייצגים, עמלים על מחקר בנושא זה כבר תקופה ארוכה ביותר. מן הסתם אילו לא יצלח ההליך, כי אז כל טרחתם המרובה תירד לטמיון. סיכון זה נלקח על ידם במודע, ומטעמו מבוקש צידו השני של המטבע, של זיכויים במבוקש במקרה הצלחה.

13. סמכות מקומית ועניינית:

13 1. הסמכות העניינית מוקנית לבימ"ש נכבד זה מכוח סעיף 5 (ב) (2) לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו – 2006.

13 2. הסמכות המקומית של בימ"ש נכבד זה, יסודה בכתובות משיבות 3, 4 שאליהן פנו המבקשים, שמתגוררים בתחומי שיפוט ביהמ"ש הנכבד.

14. המבוקש מביהמ"ש הנכבד:

14 1. נוכח כל האמור, מבוקש כי ביהמ"ש הנכבד יקבע כי הפרשנות הנכונה להגבלת השנתיים הינה כזו שלפיה יחל מירוץ הזמן מיום מתן פסק הדין בדיון הנוסף גרנות.

לחילופין מבוקש כי ביהמ"ש הנכבד יקבע שדין הוראות מגבילות אלו במיכלול הוראות הדינים הקובעות תשלום מיום הגשת התביעה ואילך, ולא כלפי העבר, להתבטל כלפי המבקשים ודומיהם, שהיו מנועים – בגלל מחדלי הרשות שפירשה באופן שגוי את הוראות הדין המזכה את המבקשים – מלקבל כבר לפני שנים רבות את כל המגיע להם.

14 2. כן מבוקש כי ביהמ"ש הנכבד יקבע הוצאות הליך זה ושכ"ט עו"ד בהתאם לעמדת המשיבים, שיכול וקעת יחזרו למוטב, ויחסכו למבקשים ודומיהם את השנים הבאות, אילו ייעתרו למבוקש.

14 3. העתק נמסר למנהל בתי המשפט, כמתח"ב.

בירושלים, יום חמישי 21 יוני 2007; ה' תמוז, תשס"ז;

מ' קידר, עו"ד
ב"כ המבקשים

רייזמן – קידר ושות', משרד עורכי דין ונוטריון

אפרת אייכנשטיין, עו"ד
ב"כ המבקשים

אייכנשטיין – שמלה, משרד עורכי דין